

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Vakuutusyhtiö pk-yritysten turvallisuusinvestointien rahoittajana

Palotie, Turo

2012 Leppävaara

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Leppävaara

Vakuutusyhtiö pk-yritysten turvallisuusinvestointien
rahoittajana

Turo Palotie
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2012

Palotie, Turo

Vakuutusyhtiö pk-yritysten turvallisuusinvestointien rahoittajana

Vuosi 2012 Sivumäärä 39

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia vakuutusyhtiön tarjoaman turvallisuusinvestointituen vaikutusta yrityksissä. Tutkimuskohteena olivat kuusi If Vahinkovakuutus Oy:n asiakasyritystä, joista haastateltiin sellaisia henkilöitä, joilla on päätävävaltaa yrityksen rahoitukseen tai turvallisuuteen liittyvissä asioissa. Tein opinnäytetyön toimeksiantona If Vahinkovakuutus Oy:lle. Tutkimuksen tavoitteena on antaa vakuutusyhtiölle kehittämisideoita turvallisuusinvestointitukitoimintaan.

Tutkimusongelmana oli selvittää, mitä mieltä yritykset ovat siitä, että If Vahinkovakuutus Oy tukee yritysten turvallisuusinvestointeja investointituen muodossa sekä tekemällä yritykselle veloitusetta sähkökeskusten lämpökuvauksia. If Vahinkovakuutus Oy on myöntänyt turvallisuusinvestointitukea vuodesta 2008, eikä Ifillä ole aikaisemmin tehty tutkimusta aiheesta. Työn teoriaosuus koostuu riskistä, riskienhallinnasta, vakuuttamisesta sekä turvallisuusinvestointituesta.

Tässä opinnäytetyössä käytettiin tutkimusmenetelmänä kvalitatiivista tapaustutkimusta. Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on löytää tai paljastaa uusia asioita. Tutkimusaineisto kerättiin haastattelemalla kuutta Ifin asiakasyrityksissä työskentelevää henkilöä puhelimitse. Yksilöhaastatteluna toteutetut teemahaastattelut antoivat alustavaa tietoa siitä, miten yritykset suhtautuvat vakuutusyhtiön osallistumiseen turvallisuusinvestointien rahoittamiseen.

Tutkimuksesta ilmenee, että haastateltavat pitävät erittäin mielekkäänä sitä, että vakuutusyhtiö osallistuu turvallisuusinvestointien rahoittamiseen. Haastatteluista ilmeni, että turvallisuusinvestointituella on kannustava vaikutus yritysten turvallisuuden parantamiseen. Haastateltavat eivät olleet kovinkaan tietoisia turvallisuusinvestointituen saamisen mahdollisuudesta ja he kokivat, että turvallisuusinvestointituella saattaa olla ratkaiseva merkitys turvallisuusparannusten toteutukseen sekä vaikutusta vakuutusyhtiön valintaan tulevaisuudessa. Täten ehdottaisin jatkokehitysideana, että If toisi turvallisuusinvestointituen mahdollisuuden paremmin esiin markkinoinnissaan.

Asiasanat investointituki, vapaaehtoinen vakuutus, riski, riskienhallinta

Palotie, Turo

Safety investment support for SMEs from an insurance company

Year	2012	Pages	39
------	------	-------	----

The purpose of this thesis is to investigate the effects of safety investment support from an insurance company to their clients. The subjects of this study were six client companies of If Vahinkovakuutus Oy, from which people with decision-making power over financing and safety-related matters were interviewed. This thesis was commissioned by If Vahinkovakuutus Oy. The objective of the research was to provide recommendations for the development of safety investment procedures.

The research problem was to investigate the opinions of client companies with regard to If Vahinkovakuutus Oy promoting security investment of client companies in the form of safety investment support and by performing thermal imaging of the companies' electricity centers without charge. If Vahinkovakuutus Oy has provided safety investment support since 2008, and no previous research has been conducted in this area. The research presented in this thesis is based on theoretical information about risks, risk management, insurance and safety investment support.

The research was conducted using a qualitative case study method. The purpose of qualitative research is to discover or reveal new knowledge. The research data was collected by holding theme interviews with six professionals from If Vahinkovakuutus Oy's client companies. The interviews were conducted over the telephone. The individually-executed theme interviews provided introductory information on how the companies experienced the involvement of an insurance company in the financing of their safety investments.

The result of the research was that the interviewees regarded the insurance company's involvement in their safety investments as very significant. The interviewees felt that safety investment support had an encouraging effect on the security improvements of their companies. The interviewees were previously not very well aware of the possibility of receiving safety investment support and they regarded it as having potentially conclusive significance in the execution of safety improvements and in the selection of insurance companies in the future. In conclusion it is suggested that following this study If Vahinkovakuutus Oy could introduce the possibility of receiving safety investment support more than previously in their marketing.

Keywords investment support, voluntary insurance, risk, risk management

Sisällys

1	Johdanto	6
1.1	Taustat	6
1.2	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	6
1.3	Tutkimusongelma ja aiheen rajaaminen	7
1.4	Tutkimusaineisto, -menetelmät ja -joukko	7
1.5	Tutkimuksen rakenne	8
2	If Vahinkovakuutus Oy	9
3	Omaisuu den turvallisuusinvestointituki	9
4	Riskit	11
4.1	Riskin määrittely	11
4.2	Riskin suuruuden arviointi	11
4.2.1	Riskin suuruuden arviointi perinteisesti	11
4.2.2	Riskin suuruuden arviointi riskiarvon avulla	12
4.3	Riskityypit	14
5	Riskienhallinta	15
5.1	Riskienhallintaprosessi	15
5.1.1	Riskien tunnistaminen ja arviointi	15
5.1.2	Riskien torjunnan suunnittelu ja toimenpiteet	15
5.1.3	Tilanteen seuranta ja vahingoista oppiminen	16
5.2	Riskien tunnistamiskeinoja	16
5.3	Riskienhallintamenetelmät	17
5.3.1	Riskin välttäminen tai poistaminen	18
5.3.2	Riskin pienentäminen	18
5.3.3	Riskin siirtäminen	19
5.3.4	Riskin pitäminen omalla vastuulla	20
5.3.5	Riskin vakuuttaminen	21
6	Vakuuttaminen	21
6.1	Vakuutustoiminnan historia	21
6.1.1	Vakuutuksen alkulähteet	21
6.1.2	Kuljetusvakuutukset	22
6.2	Vakuutusmaksun hinnoittelu	22
6.3	Vakuutusmaksun rakenne	23
6.3.1	Riskimaksu	24
6.3.2	Hoitokulukuormitus	24
6.3.3	Riskillisä	25
6.4	Vakuutusmaksuille säädettäviä vaatimuksia	26
6.5	Vakuutusmaksujen kohtuullisuusperiaate	26
6.6	Vakuutusmaksujen omavastuuosuus	26

7	Yritysten vapaaehtoiset vakuutukset	27
7.1	Vapaaehtoiset omaisuusvakuutukset	27
7.2	Yhdistelmä- ja lajikohtaiset vakuutukset	28
7.3	Keskeytysvakuutus	29
7.4	AR (All Risk) - vakuutukset	29
8	Tutkimuksen empiirinen osa	30
8.1	Tutkimuksen toteuttaminen.....	30
8.2	Tutkimuksen tulokset.....	31
8.2.1	Vakuutusyhtiön rooli turvallisuusinvestointien tukijana	31
8.2.2	Investointituen määrä	32
8.2.3	Turvallisuusinvestointituen vaikutus yrityksen turvallisuuteen	33
9	Yhteenveto ja johtopäätökset	34
	Lähteet	36
	Kuviot	37
	Taulukot	38
	Liite 1 Teemahaastattelun runko	39

1 Johdanto

1.1 Taustat

If Vahinkovakuutus Oy on markkinaosuudeltaan yksi Suomen johtavista vahinkovakuutusyhtiöistä. If Vahinkovakuutus Oy:ssä on otettu käyttöön keväällä 2008 turvapartneriverkosto, jossa If Vahinkovakuutus Oy välittää yritysasiakkaille heidän tarvitsemiaan turvallisuustuotteita ja -palveluja. If Vahinkovakuutus Oy tarjoaa yrityksille, joilla on If Vahinkovakuutus Oy:n vakuutus, turvallisuusinvestointitukea. Turvallisuusinvestointitukea voi hakea vapaaehtoisin turvallisuustasojen parannuksiin. Investointituen piiriin kuuluvat ajoneuvo-, työtaturma- ja omaisuusvahinkojen vähentämiseen tähtäävät investoinnit. Opinnäytetyössä tutkitaan omaisuusvakuutukseen kohdistuvaa turvallisuusinvestointitukea saaneiden yritysten mielipiteitä investointituesta. Investointituki määritellään ja käsitellään tarkemmin luvussa 7 Omaisuuden turvallisuusinvestointituki. (Investointituki 2012.)

If Vahinkovakuutus Oy on ensimmäisenä vakuutusyhtiönä Suomessa kehittänyt turvapartneriverkoston. If Turvapartnerin ideana on, että If on etsinyt yhteistyökumppaneita turvallisuuden eri osa-alueilta. If Turvapartnerit ovat oman alansa asiantuntijoita ja lisäksi he tuntevat If Vahinkovakuutus Oy:n turvallisuusvaatimukset. If Vahinkovakuutus Oy on myös todennut heidän käyttämänsä menetelmät hyväksi. (Turvapartneri 2012.)

1.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, mitä mieltä yritykset ovat siitä, että If Vahinkovakuutus Oy tukee yrityksen turvallisuusinvestointeja investointituen muodossa sekä tekemällä yritykselle ilmaiseksi sähkökeskusten lämpökuvauksia. If Vahinkovakuutus Oy on myöntänyt investointitukia vasta muutaman vuoden, ja tässä tutkimuksessa on tarkoitus kartoittaa asiakkaiden näkökulmia investointituesta.

Tutkimuksen tavoitteena on antaa If Vahinkovakuutus Oy:lle kehittämisideoita, joita If Vahinkovakuutus Oy voi hyödyntää turvallisuusinvestointitoiminnassaan. Tutkittavaa asiaa ei ole ennen tutkittu, joten on syytä olettaa, että tutkimuksessa ilmenee kehitettäviä asioita. Tutkimusosiossa tutkimusaineisto analysoidaan ja relevanteista asioista raportoidaan oikeaan muotoon. Lopuksi tehdään yhteenveto ja johtopäätökset, joissa esitellään kehittämisidea.

1.3 Tutkimusongelma ja aiheen rajaaminen

Tutkimustyössä selvitetään vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- Pitävätkö yritykset mielekkäänä sitä, että vakuutusyhtiö osallistuu turvallisuusinvestointien rahoittamiseen?
- Vaikuttaako tällainen rahoitus yrityksissä vakuutusyhtiön valintaan?
- Mikä on oikea suuruusluokka, jolla vakuutusyhtiön pitäisi investointeja rahoittaa?
- Kannustaako turvallisuusinvestointituki yritystä sen turvallisuuden parantamiseen?

If Vahinkovakuutus Oy tarjoaa investointitukea ajoneuvo-, tapaturma- ja omaisuusvahinkojen vähentämiseen tähtäävään investointiin. Opinnäytetyö päätettiin rajata käsittelemään ainoastaan omaisuuden investointitukea. Tähän ratkaisuun päädyttiin, koska omaisuuden investointitukea on käytetty kahden viime vuoden aikana eniten ja kohteet ovat vertailukelpoisia.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys rajataan käsittelemään riskin määrittelyä, riskienhallintaa, vakuutustoimintaa ja vakuuttamista sekä yritysten vapaaehtoisia vakuutuksia. Vakuutuksista ei käsitellä muita kuin yrityksen vapaaehtoisia vakuutuksia, koska investointituki on tarkoitettu vain yrityksen vapaaehtoisen turvallisuustason parantamiseen.

1.4 Tutkimusaineisto, -menetelmät ja -joukko

Opinnäytetyöni käsittelee If Vahinkovakuutus Oy:n tarjoamaa turvallisuusinvestointitukea asiakasyrityksilleen. Kyseessä on tapaustutkimus, case study, jonka tarkoituksena on selvittää yksityiskohtaista, intensiivistä tietoa yksittäisestä tapauksesta tai pienestä joukosta toisiinsa suhteessa olevia tapauksia. Tapaustutkimuksessa kiinnostuksen kohteena ovat useinkin prosessit ja yksittäistapausta tutkitaan yhteydessä ympäristöönsä eli luonnollisissa tilanteissa joissa se tapahtuu. Tavoitteena tyypillisesti on kuvailla ilmiötä ja kerätä aineistoa esimerkiksi havainnoin, haastatteluin ja dokumentteja tutkien. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara. 2009, 134-135.)

Tutkimukseni tarkoituksen voi määrittellä kartoittavaksi tutkimukseksi, koska kyseessä on If Vahinkovakuutus Oy:lle tehtävä kehitysprojekti. Tutkimusaineiston keruumenetelmänä käytän haastatteluja. Haastattelut toteutettiin tutkimusryhmään valittujen henkilöiden kanssa yksilöhaastatteluina puhelimitse. Haastattelujen tekemiseen puhelimitse päädyttiin, koska haastateltavat yritykset sijaitsevat laajalla alueella Satakunnassa ja Pohjanmaalla. Yrityksissä paikan päällä toteutettavat haastattelut olisivat olleet hankalia toteutettavia sekä ajallisesti

että logistisesti. Haastattelija asuu Helsingissä, joten olisi vaikea saada sovittua haastatteluja samoihin päiviin ja ehtiä siirtyä vielä toiselle paikkakunnalle.

Tämän opinnäytetyön tutkimuksen joukkona ovat pienyrityksissä ja keskisuurissa yrityksissä toimivat turvallisuusasioista vastaavat henkilöt. Aihealue on vähän kartoitettu, joten on perusteltua käyttää menetelmänä haastatteluja. Haastattelu valitaan usein siitä syystä, että haastateltava on tutkimustilanteessa subjektina. Haastattelututkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Kvalitatiivisen tutkimuksen tarkoituksena on löytää tai paljastaa tosiasioita. Haastateltavalta halutaan selventäviä vastauksia. Strukturoidussa haastattelussa haastattelu tapahtuu lomaketta apuna käyttäen. Lomakkeessa kysymysten ja väitteiden muoto ja esittämisjärjestys on täysin määrätty. Avoin haastattelu on lähes keskustelua, jossa haastateltavan ajatukset ja mielipiteet tulevat esiin keskustelun kuluessa. (Hirsjärvi ym. 2009, 205-209.)

Tässä työssä tutkimusaineisto kerätään teemahaastattelulla. Teemahaastattelu on lomake- ja avoimen haastattelun välimuoto. Teemahaastattelussa aihepiirit eli teema-alueet ovat tiedossa, mutta kysymykset eivät ole tarkassa muodossa tai järjestyksessä. Teemahaastattelun aihepiirit eli teema-alueet ovat kaikille samat. (Hirsjärvi ym. 2009, 208-209.)

Tutkimuksen perusjoukkona on If Vahinkovakuutus Oy:n kuuden eri asiakasyrityksen henkilökunnasta, jotka on valittu harkinnanvaraisesti. Tutkimukseen valitut henkilöt työskentelevät asiakasyrityksessä sellaisessa asemassa, jossa heillä on päätäntävaltaa yrityksen rahoituksen tai turvallisuusinvestointien tekemiseen. Tutkimuksen perusjoukon rajaus on tehty heihin siksi, että he pystyvät tekemään yrityksen riskienhallintaan liittyviä päätöksiä.

Tutkimuksen näkökulma on If Vahinkovakuutus Oy:n asiakasyritysten perspektiivistä. Tavoitteena on saada haastatelluilta uutta tietoa, jota If Vahinkovakuutus Oy:llä ei vielä ole. Asiakkailta saatua tietoa käytetään If Vahinkovakuutus Oy toiminnan kehittämiseen opinnäytetyössä esitettyjen kehitysideoiden pohjalta.

1.5 Tutkimuksen rakenne

Opinnäytetyö koostuu kahdesta osiosta, teoriaosuudesta ja empiirisestä osiosta. Teoriaosuuden tarkoituksena on antaa lukijalle teoreettista tietopohjaa aiheesta, jota käsitellään tutkimuksen emperiaosuudessa. Tietopohjan avulla lukija pystyy ymmärtämään emperiaosuuden. Teoriaosuuden alussa esitellään suppeasti If Vahinkovakuutus Oy:tä. Vakuutusyhtiön jälkeen määritellään omaisuuden turvallisuusinvestointituki. Luvussa

esitellään esimerkkien avulla, miten investointituki määräytyy laskennallisesti sekä luetellaan investointituen piiriin kuuluvat turvallisuusinvestoinnit. Tämän jälkeen käsitellään riski. Riski on yksi vakuutustoiminnan olennaisimmista asioista ja se määritellään tässä luvussa. Seuraavaksi käsitellään riskienhallintaprosessia ja riskienhallintamenetelmiä. Luvussa kuusi käsitellään vakuuttamista, vakuutustoimintaa ja vakuutusmaksuja. Teoriaosuuden lopuksi käsitellään vapaaehtoisia vakuutuksia erityisesti yrityksen näkökulmasta. Vapaaehtoiset omaisuusvakuutukset ovat tutkimuksen kannalta olennainen asia, koska tutkimuksen aiheena oleva turvallisuusinvestointituki kohdistuu juurikin tähän vakuutusosa-alueeseen.

Opinnäytetyön empiriaosuudessa tehdään kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus If Vahinkovakuutus Oy:n asiakasyritysten kokemuksista If Vahinkovakuutus Oy:n tarjoamasta turvallisuusinvestointituesta. Tutkimusaineisto kerätään teemahaastattelulla, joita tehdään kuudelle If Vahinkovakuutus Oy:n asiakasyrityksissä toimivalle investointipäätöksissä mukana olevalle henkilölle. Haastatteluista saatava tieto analysoidaan ja saatujen tulosten perusteella tehdään If Vahinkovakuutus Oy:lle kehittämisehdotuksia.

2 If Vahinkovakuutus Oy

If Vahinkovakuutus Oy perustettiin vuonna 1999 ruotsalaisen Skandian ja norjalaisen Storebrandin yhdistäessä vahinkovakuutustoimintonsa. Yrityksen nimi If tarkoittaa sanaa jos ja se viittaa ajatukseen "jos jotain tapahtuu". Uuden yrityksen visiona oli olla Pohjoismaiden suurin vahinkovakuutusyhtiö. Vuonna 2001 Sammon vahinkovakuutustoiminnot yhdistyivät Ifiin ja Ifistä tuli Pohjoismaiden suurin vahinkovakuutusyhtiö. If Vahinkovakuutus Oy siirtyi vuonna 2004 kokonaan Sammon omistukseen Skandian ja Storebrandin myydessä If Vahinkovakuutus Oy:n osakepääomansa. (Tietoa If Vahinkovakuutus Oy 2011.)

If on Pohjoismaiden johtava vahinkovakuuttaja, jolla asiakkaita on noin 3,6 miljoonaa. Työntekijöitä konsernissa on noin 6400. If Vahinkovakuutus Oy on osa Sampo-konsernia. Konsernin emoyhtiö Sampo Oyj omistaa Ifin täysin ja hallinnoi sen vakuutusliiketoimintaa harjoittavia tytäryhtiöitä. If Vahinkovakuutus Oy:n toiminnat ovat jakautuneet neljään eri liiketoiminta-alueeseen: Henkilöasiakkaat, Yritysassiakkaat, Suurasiakkaat sekä Baltia ja Venäjä. (Tietoa If Vahinkovakuutus Oy 2011.)

3 Omaisuuden turvallisuusinvestointituki

If Vahinkovakuutus Oy tukee asiakasyrityksiensä turvallisuusinvestointeja. Investointituen määrä on enintään 50 prosenttia investoinnista (alv 0 prosenttia), mutta enintään 20 prosenttia omaisuus- ja keskeytysvakuutuksen yhteenlasketusta vuosimaksusta. Enimmäistuen

määrä on 10 000 euroa, eikä tuettavalla investoinnilla ole alarajaa. (Omaisuu­den investointituki.)

Investointituki myönnetään vakuutusmaksujen alennuksena. Vakuutuksen alennukset jakaantuvat seuraavasti. Kun investointituen määrä on enintään 10 prosenttia vakuutusmaksusta, tuki hyvitetään investointivuotta seuraavan täyden vakuutuskauden maksusta. Kun investointituen määrä on 10-20 prosenttia vakuutusmaksusta tuki hyvitetään kahden seuraavan vakuutuskauden maksuista. Investointitukea voi hakea kerran kolmen vuoden aikana, eikä kahta tukea makseta samanaikaisesti. (Omaisuu­den investointituki.)

Esimerkki 1 tuettavasta turvallisuusinvestoinnista ja vakuutusmaksuhyvityksestä

- Murtohälytin maksaa 2 000 euroa, ja 50 prosenttia investoinnista on 1 000 euroa.
- Asiakkaan omaisuuden ja keskeytyksen vakuutusmaksu on 15 000 euroa, jolloin tuen enimmäismäärä voi olla enintään 3 000 euroa.

Asiakkaalle hyvitetävä investointituki on 1 000 euroa.

- Investointituki on 6,7 prosenttia vakuutusmaksusta, ja se hyvitetään alennuksena ensimmäisen täyden vakuutuskauden maksusta.

(Omaisuu­den investointituki.)

Esimerkki 2 tuettavasta turvallisuusinvestoinnista ja vakuutusmaksuhyvityksestä

- Aitaus maksaa 10 000 euroa, ja 50 prosenttia investoinnista on 5 000 euroa.
- Asiakkaan omaisuuden ja keskeytyksen vakuutusmaksu on 6 000 euroa, jolloin tuen enimmäismäärä voi olla enintään 1 200 euroa.
- Asiakkaalle hyvitetävä investointituki on 1 200 euroa.
- Investointituki on 20 prosenttia vakuutusmaksusta, ja se hyvitetään alennuksena kahden seuraavan täyden vakuutuskauden maksusta.

(Omaisuu­den investointituki.)

Investointituen piiriin kuuluvia turvallisuusinvestointeja ovat seuraavat:

- Sähkökeskusten lämpökuvaus
- Häiriötön sähkönsyöttö (UPS-laitteisto)
- Lukittavat aitaukset
- Kameravalvontajärjestelmät
- Murtohälytinjärjestelmät
- Paloturvalliset jäteastiat
- Älypalvaroitinjärjestelmät

(Omaisuu­den investointituki.)

Investointituen piiriin eivät kuulu suojeleuhjeiden vaatimat asiat, kuten lukitukset, käsiammuttimet tai kirkkojen kameravalvonta. Myöskään viranomaisten vaatimat asiat, kuten pelastussuunnitelman tai räjähdysuojausasiakirjan laatiminen eivät kuulu investointituenpiiriin. (Omaisuuksien investointituki.)

4 Riskit

4.1 Riskin määrittely

Sanalla riski tarkoitetaan mahdollisesti tulevaa varaa tai uhkaa. Riski pitää sisällään sen ajatuksen, että ihmistä, yhteisöä, yritystä tai omaisuutta uhkaa epäedullinen tapahtuma (Juvonen, Korhonen, Ojala, Salonen & Vuori 2005, 7). Vakuutuskielessä on aikaisemmin käytetty "riski" sanan asemasta termiä vastuuvaara tai lyhyemmin ilmaistuna vastuuta (Rantala & Pentikäinen 2009, 54.) Riskiin liittyy kolme tekijää jotka vaikuttavat riskin arviointiin (Juvonen ym. 2005, 7).

Ensimmäisenä on tapahtumaan liittyvä epävarmuus. Epävarmuudella tarkoitetaan sitä, että ei tiedetä mahdollisen vaaratapahtuman toteutuessa vaaran aiheuttaman vahingon laajuutta. Jos vaaratapahtumasta aiheutuvan vahingon seuraus tai tulos on täysin ennalta tiedossa, niin silloin se ei ole riski. (Juvonen ym. 2005, 7.)

Toisena on tapahtumaan liittyvät odotukset. Odotukset vaikuttavat siihen, miten koemme riskin ja sen mahdollisen toteutumisen. (Juvonen ym. 2005, 7.)

Kolmantena on tapahtuman laajuus ja merkityksellisyys. Kuinka suuret vaikutukset riskitapahtumalla on itselle ja muille. Mitä suuremmat ovat riskitapahtumaan liittyvät panokset, sitä vakavampana riskiä pidetään. (Juvonen ym. 2005, 8.)

4.2 Riskin suuruuden arviointi

4.2.1 Riskin suuruuden arviointi perinteisesti

Uhkia ja mahdollisuuksia voidaan arvioida esimerkiksi kokemuspäisessä, tapaustutkimusten avulla tai laskennallisesti. Laskennallisesti riskiä arvioitaessa jätetään tapahtumiin liittyvät odotukset usein mittaamatta, jolloin riski määritellään usein todennäköisyydestä ja riskin merkittävyydestä. (Juvonen ym. 2005, 8.)

$$\text{Riski} = \text{Todennäköisyys} \times \text{Riskin vakavuus}$$

Tätä määritelmää käytetään yleisesti ja riskin todennäköisyyttä arvioidaan todennäköisyysjakauman perusteella. Jotta saataisiin tarkka arvio riskin todennäköisyydestä, niin riskin pitää olla tunnettu. Jos tarkasteltava riski on uusi ja tuntematon (liiketoimintariskit ovat tyypillisimpiä esimerkkejä), ei voida arvioida riskin todennäköisyyttä. (Juvonen ym. 2005, 8.)

Juvonen ym. (2005) mukaan riskin merkittävyys riippuu aina tarkasteltavan yrityksen riskinkantokyvystä. Riskin merkittävyyttä arvioitaessa on myös ensin arvioitava yrityksen riskinkantokyky. Esimerkiksi paloriski tuotannollisessa yrityksessä on suurempi taloudellinen menetys kuin palveluyrityksessä, johtuen suuremmasta omaisuuden määrästä.

Perinteisessä riskin määritelmässä on oma heikko kohtansa. Tärkeysjärjestyksessä ensisijaisiin riskeihin varautuminen ei luonnistu, koska riskejä ei voi määritelmän avulla asettaa selkeään tärkeysjärjestykseen. Määritelmässä riskin todennäköisyys ja vakavuus ovat yhdenvertaisia, vaikka todellisuudessa asia ei näin ole. Mikäli riskin todennäköisyys on vähäinen (1) samanaikaisesti riskin vakavuuden ollessa erittäin merkittävä (5), riski uhkaa yritystoiminnan jatkuvuutta, mikäli riskiin ei ole varauduttu. Vastaavasti päinvastaisessa tilanteessa ei ole yritystoiminnan jatkuvuuden uhkaa. Jos riskin todennäköisyys on erittäin suuri (5), mutta riskin vakavuus vähäinen (1), riski toteutuessaan aiheuttaa vain vähäistä taloudellista vahinkoa. Esimerkissä molemmat tapaukset saavat arvokseen (5). Tarkasteltaessa riskin suuruutta edellä esitetyllä mallilla ei voida tehdä johtopäätöstä siitä, ettei lukuarvoltaan pieniin riskeihin tarvitsisi varautua. (Juvonen ym. 2005, 9.)

4.2.2 Riskin suuruuden arviointi riskiarvon avulla

Riskien arviointiin ja vertailuun käytetään perinteisestä arvioinnista kehittyneempää menetelmää, jossa riskin merkittävyys saa suuremman painotusarvon. Riskin merkittävyydelle on syytä antaa huomioarvoa, koska riskienhallintatyössä tulee ensisijaisesti huomioida riskistä aiheutuvat seuraukset. "Todennäköisyydetkin tulee selvittää, mutta todennäköisyydellä ei ole riskien hallintatyössä yhtä suurta painoarvoa kuin seurausten vakavuudella, sillä riskin seurausten vakavuus on aina merkittävämpää kuin riskin toteutumisen todennäköisyys" (Juvonen ym. 2005, 10). Kehittynyt riskin määritelmän kaava on:

$$\text{Riski} = \text{todennäköisyys} \times \text{vakavuus}^2$$

Kaavan tuloa nimitetään riskiarvoksi. Eri riskeistä laskettavat riskiarvot ovat vertailukelpoisia keskenään. Riskiarvot laskemalla voidaan selvittää, mitkä riskit ovat yrityksen liiketoiminnan jatkuvuuden kannalta suurimpia uhkia. Samalla selviävät ne riskit, joihin tulisi käyttää riskien

hallintamenetelmiä (riskinhallintamenetelmistä kerrotaan luvussa 3.3). (Juvonen ym. 2005, 10.)

Riskiarvo	Uhka yrityksen toiminnan jatkuvuudelle
<10	Merkityksetön riski
10-20	Kohtalainen riski
20<	Merkittävä riski

Taulukko 1: Riskiarvon osoittama uhka yrityksen toiminnan jatkuvuudelle (Juvonen ym. 2005, 10.)

Seuraavassa esimerkissä havainnollistetaan, miten riskin suuruuden arviointimenetelmät eroavat toisistaan. Käytetään arvoja 1-5 kuvaamaan sekä riskin todennäköisyyttä että riskin vakavuutta. Arvo 1 on erittäin epätodennäköinen tai merkitön ja arvo 5 on erittäin todennäköinen tai merkittävä.

- Palovahinko on tyypillinen harvoin tapahtuva vahinko, joka voi aiheuttaa yritykselle konkurssin jos yrityksen liiketoiminnan keskeiset toimintaedellytykset (koneet, kalusto, toimitilat ja vaihto-omaisuus) tuhoutuvat. Tällaisen riskin todennäköisyys saa arvoksi 1, ja riskin vakavuus arvon 5.

– Perinteisellä riskin määritelmällä saadaan riskituloksi 5.

– Kehittyneemmällä riskinmääritelmällä saadaan riskiarvoksi 25.

- Kaupoissa olevien kylmälaitteiden kompressoreissa tapahtuu vikaantumisia usein, mutta niiden korjauskustannukset eivät ole kovinkaan suuret. Tällaisen riskin todennäköisyys saa arvoksi 5, ja riskin vakavuus arvon 1.

– Perinteisellä riskin määritelmällä saadaan riskituloksi 5.

– Kehittyneemmällä riskinmääritelmällä saadaan riskiarvoksi 5.

(Juvonen ym. 2005, 10.)

Edellä olevasta esimerkistä huomataan, että perinteistä riskin määritelmää käytettäessä harvoin tapahtuva suurvahinko ja toistuvasti tapahtuva yrityksen liiketoimintaan kuuluva tapahtuma saavat saman riskitulon. Riskiarvoa käytettäessä riskiarvo poikkeaa huomattavasti

riskitulosta, silloin kun yrityksen liiketoimintaa uhkaa merkittävä riski, osoittaen yrityksen keskeisimmät uhat. (Juvonen ym. 2005, 10.)

Riskin määrittely matemaattisilla menetelmillä antaa vain osatotuuksia. Riskejä arvioidessa on huomioitava, että merkityksettömiltä vaikuttavien pienten riskien yhteisvaikutus saattaa olla merkittävä. Tästä syystä riskien arvioinneissa tarvitaan kokonaisvaltaista analyysia ja kyseisen liiketoiminnan hyvää tuntemusta. Esimerkiksi jollekin operaattorille tietokonevirukset eivät yksittäin ole merkittävä uhka, mutta jos virukset ovat toistuva ongelma, niin siitä saattaa aiheutua yritykselle merkittävää imagollista vahinkoa. (Juvonen ym. 2005, 11.)

4.3 Riskityypit

Riskityyppejä voidaan lajitella erilaisin keinoin. Karkeimmin riskit voidaan lajitella riskeihin jotka voidaan vakuuttaa, ja riskeihin joita ei voida vakuuttaa (Juvonen ym. 2005, 16). Nämä voidaan määrittellä staattisiksi ja dynaamisiksi riskeiksi. Staattiset riskit ovat lähes muuttumattomia, näitä ovat muun muassa tulipalon vaara, vesijohtovahingon vaara ja keskeytysvahinkojen vaara. Dynamiset riskit ovat suhdanteiden ja olosuhteiden mukaan vaihtelevia riskejä, kuten hinnan muutokset ja ne luokitellaan liikeriskeiksi (Rantala & Pentikäinen 2009, 56). Kirjallisuudessa käytetään myös termejä puhdas riski ja spekulatiivinen riski. Puhdas riski on sellainen, jossa on vain häviämisen mahdollisuus. Spekulatiivisessa riskissä tavoitellaan voittoa, mutta siinä on myös häviämisen mahdollisuus. Staattiset ja puhtaat riskit ovat yleisesti vakuutettavissa olevia riskejä, ja dynaamisten ja spekulatiivisten riskien varalta ei yleensä ole vakuuttamisen mahdollisuutta. (Juvonen ym. 2005, 16.)

Suomalaisissa riskienhallintaa käsittelevissä teoksissa riskit jaetaan vahinkoriskeihin ja liikeriskeihin. Vahinkoriskit ovat vakuutettavissa, mutta liikeriskit eivät ole vakuutettavissa. Vahinkoriskin toteutuessa yrityksen tuotannon tekijöille aiheutuu aineellista vahinkoa. Vahinkoriskeissä olennaisinta on se, että toteutuessaan ne aiheuttavat vahinkoa, eikä niihin liity voiton mahdollisuutta. Vahinkoriskit voidaan lajitella monin eri tavoin, yleensä ne lajitellaan paloriskeihin, kuljetusriskeihin, murtoriskeihin, rikkoutumisriskeihin ja vuotoriskeihin. (Juvonen ym. 2005, 16.)

Liiketoiminnassa otettavaa riskiä kutsutaan liikeriskiksi, minkä toteutuminen merkitsee tappion sijasta tuotto- odotusten toteutumista. Tuottaessaan markkinoille uutta tuotetta, yritys ei tiedä miten tuote tulee menestymään muiden tuotteita vastaan. Markkinatutkimukset voivat antaa osviittaa tulevasta, mutta ne eivät takaa mitään. Tällöin kyseessä on liiketoimintariski, josta yritys kantaa vastuun itse. Riskin onnistuessa se tuottaa voittoa, ja epäonnistuessaan menetyksiä. Juvonen ym. (2005) mukaan liiketoimintariskejä

profiloidessa tuli ottaa huomioon seuraavia riskit: Kannattavuuteen ja rahoitukseen liittyvät riskit, valmistukseen ja tuotantopolitiikkaan liittyvät riskit, kilpailutilanteen ja markkinointimahdollisuuksien muutokset, henkilöstö voimavarojen käyttöön liittyvät riskit, liikesuhteisiin liittyvät riskit, yhteiskunnalliset muutokset ja muut toimialasta johtuvat erityistekijät. (Juvonen ym. 2005, 17.)

5 Riskienhallinta

Riskienhallinnassa on kyse työstä yrityksen toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi ja henkilöstöön kohdistuvien uhkien vähentämiseksi. Riskienhallinnalla tarkoitetaan kaikkea yritystoimintaa, joka tähtää riskien ja niistä aiheutuvien vahinkojen vähentämiseksi. Riskienhallintaan kuuluu tilanteiden arviointia, suunnittelua ja käytännön tekoja, ja siihen osallistuu kukin henkilöstön jäsen omassa roolissaan. Hyvän riskienhallinnan tulisi olla luonteeltaan ennakoivaa, tietoista, suunnitelmallista ja järjestelmällistä. (PK-RH® Pk-yrityksen riskienhallinta 2000-2009.)

5.1 Riskienhallintaprosessi

Riskienhallintaprosessi koostuu seuraavista prosesseista: Riskien tunnistaminen eli kartoitus, arviointi, riskienhallintamenetelmien valinta ja riskienhallinnan seuranta. Seuraavissa kappaleissa käsitellään laajemmin riskien tunnistamiskeinoja sekä mahdolliset riskienhallinnanmenetelmät.

5.1.1 Riskien tunnistaminen ja arviointi

Yrityksen tulisi kartoittaa muun muassa mitä kaikkea voi sattua ja miksi. Mitä seurauksia sillä voi olla. Miten suuri aiheutuva riski on. Mitkä riskit ovat suurimmat ja mitkä vähäisemmät. Riskien tunnistamisen tulisi kattaa yrityksen koko toiminta, joten se edellyttää yleensä yhteistyötä eri tahojen kanssa. Käytännössä tarkasteltavaksi otetaan kerrallaan osa yrityksen toiminnasta tai jokin ajankohtainen riskityyppi. Kerralla voidaan tunnistaa esimerkiksi tuotekehitystoiminnan riskejä tai kuljetusriskejä. Sopivan tilaisuuden tullen työtä jatketaan uusien riskityyppien osalta. (PK-RH® Pk-yrityksen riskienhallinta 2000-2009.)

5.1.2 Riskien torjunnan suunnittelu ja toimenpiteet

Riskien toiminnan suunnittelussa tulisi miettiä miten vahingot voidaan välttää tai niiden seurauksia vähentää. Suunnittelun lisäksi tulisi tehdä käytännön toimenpiteitä riskien vähentämiseksi. Tapaturmavaaroja voidaan vähentää esimerkiksi turvallisemmilla työtavoilla, huolehtimalla koneiden kunnosta ja turvallisuudesta sekä kehittämällä työympäristöä.

Tunnettu keino varautua riskeihin on vakuuttaminen: esimerkiksi tulipalon sattuessa vakuutus korvaa huomattavan osan taloudellisista vahingoista. (PK-RH® Pk-yrityksen riskienhallinta 2000-2009.)

Riskiä ei yleensä voida kokonaan poistaa. Vahinkojen sattumiseen tulisi aina varautua sujuvan toiminnan varmistamiseksi myös ongelmatilanteissa. Esimerkiksi tuotevikojen varalta yrityksellä tulisi olla suunnitelma ja käytännön valmiudet viallisten tuotteiden vetämiseksi pois markkinoilta. (PK-RH® Pk-yrityksen riskienhallinta 2000-2009.)

5.1.3 Tilanteen seuranta ja vahingoista oppiminen

Osana riskienhallintaa tulee jatkuvasti seurata sen toteutumista todellisuudessa. Tilanteet muuttuvat ja siten myös riskit. Vastaako yrityksen toiminta tämän hetken ja lähitulevaisuuden haasteita? Yrityksissä tyypillisesti seurataan esimerkiksi tuotevirheiden tai työstä poissaolojen määriä ja syitä. Vahingoista voidaan oppia ja niin tulisikin tehdä. Myös läheltä piti - tilanteisiin kannattaa kiinnittää huomiota ja selvittää niihin johtaneet tekijät. (PK-RH® Pk-yrityksen riskienhallinta 2000-2009.)

5.2 Riskien tunnistamiskeinoja

Riskien tunnistamiseen tarvitaan kriittistä ja ennakkoluulotonta asennetta. Lisäksi tarvitaan apuvälineitä tarkastelun kattavuuden ja järjestelmällisyyden tarkastamiseen. Tunnistamista helpottamaan on kehitetty erilaisia menettelytapoja ja välineitä. Yleensä riskien tunnistaminen aloitetaan karkeilla kartoitusmenetelmillä, esimerkiksi haavoittuvuusanalyysillä, joilla saadaan kokonaiskuva yrityksen tilanteesta. Löydettyjä riskialueita on seuraavassa vaiheessa tarkoituksenmukaista tutkia yksityiskohtaisimmilla menetelmillä. Tunnistaminen etenee tällä tavoin yleiseltä tasolta yksityiskohtiin. Ajoittain tulisi arvioida kokonaistilanne uudelleen ensimmäisestä vaiheesta alkaen karkealla kartoitusvälineellä. (PK-RH® Pk-yrityksen riskienhallinta 2000-2009.)

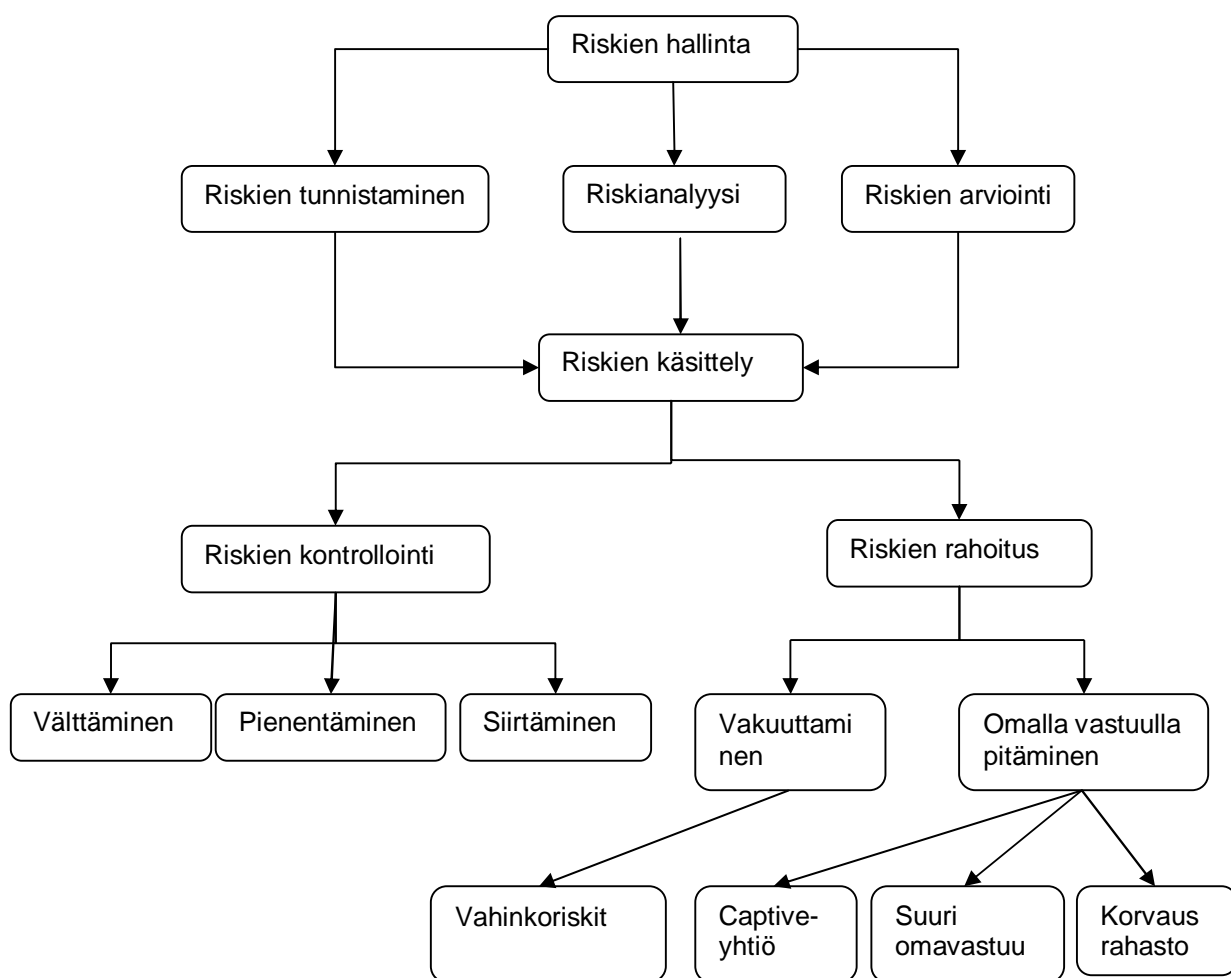
Riskianalyysien tekemisessä on usein hyödyllistä käyttää asiantuntijapalveluja, erityisesti silloin kun riskit eivät ole yritykselle tuttuja, esimerkiksi tietoriskit tai ympäristöriskit. Kyseisen alan asiantuntija osaa analysointimenetelmän ja yleiset riskienhallinnan periaatteet sekä on perehtynyt oman erityisalan riskeihin. Ulkopuolinen asiantuntija ei kuitenkaan tunne yrityksen toimintaa erityispiirteineen, joten hyvän analyysin tekeminen vaatii aina myös yrityksen omaa panosta. (PK-RH® Pk-yrityksen riskienhallinta 2000-2009.)

Riski on todennäköisesti toteutunut aiemmin jo kyseisessä yrityksessä tai jossain muualla. Viranomaisilla, konsulteilla ja vakuutusyhtiöillä on riskeistä jo paljon valmista tietoa, jota

yritysten kannattaa käyttää hyväksi. Yritysten kannattaa kerätä tietoja jo toteutuneista riskeistä ja myös läheltä piti -tilanteista omaan tietopankkiinsa ja miettiä mitä olisi pitänyt tehdä toisin. (PK-RH® Pk-yrityksen riskienhallinta 2000-2009.)

5.3 Riskienhallintamenetelmät

Tunnistettujen riskien hallintaan on käytettävissä viisi menetelmää. Riskin välttäminen tai poistaminen, riskin pienentäminen ja riskin siirtäminen ovat kontrollointi keinoja, jotka vaikuttavat itse riskiin. Riskin pitäminen ja riski vakuuttaminen, eivät vaikuta itse riskiin mitenkään, vaan ne ovat riskien rahoituskeinoja. (Santanen, Laitinen & Kekäle 2002, 26.)

Kuvio 1: Riskienhallintaprosessi
(Kuusela & Ollikainen 2005, 281)

5.3.1 Riskin välttäminen tai poistaminen

Tunnistettujen riskien hallinnan keinona, riskin välttäminen tai poistaminen on välttämätön toimenpide. Riskin suuruuden ollessa merkittävä tai sietämätön tulisi ensisijaisesti pyrkiä ennaltaehkäisemään vahingon syntyminen ja vähentämään sen seurauksia. Riskin poistaminen tarkoittaa sitä, että riskialtis toiminta keskeytetään tai luovutaan riskialttiin materiaalin käytöstä.

Riskienhallintakeinona riskien poistaminen tai välttäminen on vaikutuksiltaan edullisinta riskienhallintaa. Riskien poistaminen tai välttäminen on kuitenkin rajallista, vain noin 10 prosenttia riskeistä pystytään kohtuullisilla uhrauksilla poistamaan tai välttämään. Riskin poistamisessa tai välttämässä kokonaan onnistuttaessa saavutetaan pitkävaikutteista hyötyä. Saavutetun edun kustannusvaikutuksia tulisi vähätellä ja nähdä se yrityksen toiminnan pysymisen hintana. (Santanen ym. 2002, 96.)

Riskin poistaminen johtaa siihen, että yrityksen riskikuvaan syntyy täysin uusia riskejä tai muut riskit kasvavat. Tällöin uusien riskien täytyy olla pienempiä kuin poistettu riski. Riskin poistaminen tarkoittaa käytännössä sitä, että luovutaan kyseisestä toiminnosta. Riskien välttämistä tai poistamisesta syntyy kustannuksia. Riskienhallinnan päätöksentekijän on laskettava riskien poistamisesta aiheutuvien kulujen suhdetta riskien poistamisesta saavutettaviin tuottoihin. Riskin poistaminen on varteen otettava riskien hallintakeino poliittisten riskien osalta. Maariski poistuu, kun ei investoida riskialttiina pidettävään maahan. Haittana tässä on se, että myös mahdolliset tuotot investoinnista ja liiketoiminnoista jäävät saamatta. (Suominen, 2003, 101.)

5.3.2 Riskin pienentäminen

Riskin pienentäisellä pyritään vahinkotapahtuman todennäköisyyden ja seurausten pienentämiseen. Tarvittavien toimenpiteiden määrä ja laatu riippuvat riskin suuruudesta. Mitä suurempi riski, sitä tärkeämpää sen nopea ja tehokas pienentäminen on. Yleensä kannattaa selvittää useita erilaisia vaihtoehtoja riskin pienentämiseksi. Siihen, mitä riskejä käytännössä aletaan torjua ja millä keinoilla, vaikuttaa paitsi riskin suuruus, myös esimerkiksi toimenpiteen kustannus/hyöty -suhde, toimenpiteen toteuttamisen helppous, sen aiheuttamat välittömät ja välilliset seuraukset sekä aikataulu. (PK-RH[®] Pk-yrityksen riskienhallinta 2000-2009.)

Riskien pienentämisen hallintakeinona voidaan käyttää riskien jakamista. Riskien jakamisella riskikohteiden määrä lisääntyy. Vahinkotapahtuman tapahtuessa on todennäköistä, että osa riskikohteista säilyy vahingoittumattomana ja vahinkotapahtumasta aiheutuvat seuraamukset

jäävät pienemmiksi (Suominen 2003, 103). Vahinkoriskeihin voidaan varautua esimerkiksi hankkimalla tuotannon koneille varaosia, jolloin rikkoutunut kone voidaan korjata nopeasti ennalta hankituilla varaosilla. Henkilöriskejä voidaan jakaa esimerkiksi kouluttamalla avainhenkilöille varahenkilöitä, jotka pystyvät tekemään avainhenkilön työtehtäviä avainhenkilön äkillisissä sairastumistapauksissa. Valtion johtoon liittyvää riskiä pienennetään siten, että kaikki valtion johtohenkilöt eivät matkusta samaan kohteeseen samassa liikennevälineessä.

Liikeriskien hallinnan menetelmänä, riskien jakaminen on keskeinen menetelmä. Riskien jakamisen tarkoituksena on pyrkiä yksipuolisuudesta aiheutuvien riskien torjumiseen. Liikeriskejä voidaan jakaa esimerkiksi jakamalla markkinat uudella tavalla, tiettyjen tuotteiden hallitsevuutta pienentämällä tai kehittämällä uusia kilpailukykyisiä tuotteita. Riskien jakaminen päätöksenteossa korostuu, kun tuotantomateriaali ostojen keskittämisen sijasta yritys hankkii tarvittavat materiaalit ja komponentit useilta toimittajilta. (Suominen 2003, 104.)

Vahingontorjunnassa riskejä pienennetään ehkäisevillä ja rajoittavilla toimilla. Ensisijaisesti vahingontorjuntaan vaikutetaan rakenteellista ja teknistä suojausta käyttämällä. Rakenteellisella riskin rajoittamisella tähdätään osastoimaan toimitilat siten, että vahinko pystytään pysäyttämään alkamisalueellaan. Teknisistä suojauskeinoista suurin riskin laajuutta rajoittava vaikutus on automaattisilla hälytys- ja sammutusjärjestelmillä. Ennalta ehkäisevää vaikutusta murto- ja ilkivaltariskeihin saadaan kunnollisella lukituksella, kulunvalvonnalla ja vartioinnilla. (Santanen ym. 2002, 96-97.)

5.3.3 Riskin siirtäminen

Riskin siirtäminen tapahtuu käytännössä kahdella tavalla. Ensimmäinen tapa on siirtää riskejä sisältävää omaisuuttaan tai riskipitoista toimintoja sopimusteitse jonkin toisen yrityksen kannettavaksi (Suominen 2003, 115.) Tavarantoimitus ja kuljetus maasta toiseen sisältää monia riskejä, kuten tavarantoimituksen rikkoutuminen, katoamisen tai toimituksen viivästymisen muodossa. Tällöin käytetään Incoterms- toimituslausekkeita, jotka Kansainvälinen kauppakamari on laatinut ulkomaankaupan sääntökokoelmaksi (Suomen kuljetusopas 2012). Vastaavasti Suomen sisäisissä kuljetuksissa on käytössä Finnterms- toimituslausekkeet. Incoterms ja Finnterms sääntökokoelmista löytyvät toimituslausekkeet määrittelevät tavarantoimituksen kauppasopimuksen osapuolten velvollisuuksien, kustannuksien jakaantumisesta ja riskin siirtymisestä. Esimerkiksi TOP-lauseke kotimaan kuljetuksessa tarkoittaa, että myyjä toimittaa tavarantoimituksen ostajan määräämänä ajankohtana ja määräämään paikkaan. Riski tavaralla aiheutuvasta vahingosta siirtyy myyjältä ostajalle, kun myyjä sovitun ajankohtana luovuttaa tavarantoimituksen ostajalle sovitulla kohdalla määräpaikalla. (Finnterms 2001.)

Toinen riskin siirtämiskeino on vuokrata toimitilat ja toimia siellä Leasing-sopimuksin hankituilla koneilla, tällöin vastuu useista riskeistä siirtyy vuokranantajalle (Suominen 2003, 115). Leasing koneiden huoltamisesta ja koneiden rikkoontumisista aiheutuvista kuluista vastaa usein vuokranantaja. Näillä toimilla yritys välttyy kone- ja rakennusinvestointi kuluilta, mutta vastaavasti joutuu maksamaan vuokratuloja.

5.3.4 Riskin pitäminen omalla vastuulla

Riskin pitäminen on varteenotettava vaihtoehto riskin rahoittamiselle, kun riskin sattumistiheys ja laajuus ovat alhaisia. Riskin pitämisen vuotuinen kustannus jää pienemmäksi kuin esimerkiksi riskin siirtämisen, poistamisen tai vakuuttamisen kustannus. Riskin pitäminen on hyvä valinta silloin, kun riskin määrä ei ylitä riskin ottajan riskinottoa kykyä ja riski toteutuu kokemukseräisesti harvoin, jolloin vuotta kohti riskin määrä on pieni. (Santanen ym. 2002, 98.)

Riskien jättäminen yrityksen kannettavaksi voi olla yrityksen johdon tietoinen valinta. Huono tilanne on sellainen, jossa riskiä ei ole tiedostettu ja riski on yrityksen omalla vastuulla. Yrityksen johto ei ole tiedostanut riskiä tai se on arvioitu liian alhaiseksi. Tällaisia tilanteita tapahtuu tyypillisesti pk-yritysten kohdalla. (Suominen 2003, 140.) Todennetun riskin pitäminen yrityksen omalla vastuulla lisää yrityksen työntekijöiden riskitietoisuutta. Riskitietoisuuden lisääntyessä, riskiin voidaan vaikuttaa muilla riskinhallintamenetelmillä.

Riskin pitäminen omalla vastuulla on tavallisesti useasti sattuvien pienten vahinkojen riskinhallintaratkaisu. Jossain vaiheessa kuitenkin sattuu jonkin asteinen vahinkotapahtuma, johon yrityksen on syytä varautua. Vahinkojen sattumiseen yritys voi varautua varaamalla arvioitu vuotuinen vahinkomaksujen summa yrityksen vuosibudjettiin. (Suominen 2003, 140.) Se täytyy muistaa, että vahinkojen menetyksistä johtuvien kulujen arviointi on hankalaa, eikä arvio välttämättä osu samaan toteutuneiden kustannuksien kanssa.

Toinen riskin omalla vastuulla pitämisen käytötapa perustuu rahastointiin. Yritys varautuu vahingoista koituviin taloudellisiin menetyksiin, tekemällä tietyn määrällisellä summalla vuotuisen rahastoinnin. Tapahtuvista vahingoista aiheutuvat kulut maksetaan rahastosta. Rahastointi sopii sellaisille yrityksille, joille sattuvien vahinkojen määrä on suuri, mutta vahinkojen laajuus pieni. Ongelmana rahastoinnissa on aika. Ensimmäisinä vuosina rahastoinnin aloittamisesta, eivät rahastoon kertyneet niukat varat välttämättä riitä isomman vahingon aiheutuvien menetysten korvaamiseen. Rahastojen varat ovat sijoitettava siten, että varat ovat nopeasti realisoitavissa vahinkotapahtuman sattuessa. Verotuksesta aiheutuvat syyt saattavat asettaa rajoituksia rahastojen käytölle. (Suominen 2003, 140.)

5.3.5 Riskin vakuuttaminen

Riskin vakuuttaminen kuuluu riskienhallinnan keinoista riskin rahoittamiseen. Santanen ym. (2002, 27) toteavat, ettei riskin siirtäminen vakuuttamalla toteudu käytännössä. Riski on kuitenkin edelleen samassa paikassa esimerkiksi rakennuksessa tai prosessissa, ja asiakas on juridisesti vastuussa toimintansa aiheuttamasta riskistä henkilöstölleen, asiakkailleen, ympäristölle sekä sidosryhmille. Vakuutus ei ole pienentänyt tai estänyt riskin realisoitumista osittainkaan, vaan riski toteutuu yhä samalla laajuudella ja todennäköisyydellä, kuin ennen vakuuttamistakin.

Riskeiltä ei ole mahdollista suojautua täydellisesti. Usein riskien osalta vahinkoja seuraavaa taloudellista rasitetta voidaan kuitenkin jakaa vakuuttamalla. Vakuuttaminen kannattaa silloin, kun riski on liian suuri yrityksen yksin kannettavaksi eikä riskiä pystytä muuten vähentämään riittävästi. Osa vakuutuksista, kuten työntekijöiden tapaturma-, sairaus- ja työeläkevakuutukset ovat lakisääteisiä. Lakisääteisten vakuutusten ohella tarvitaan usein myös vapaaehtoisia vakuutuksia. (PK-RH[®] Pk-yrityksen riskienhallinta 2000-2009.)

Kaikkia riskejä ei kuitenkaan aina kannata vakuuttaa. Kun riskin arvioidaan olevan vähäinen, esimerkiksi pieni ilkivalta, yritys voi tietoisesti jättää sen vakuuttamatta omalle vastuulle. Sen sijaan yritykset hankkivat lähes poikkeuksetta esimerkiksi tapaturma- ja palovakuutukset. Muita yritysten suojaamiseen tarvittavia vakuutuksia ovat esimerkiksi vastuu-, keskeytys- ja kuljetusvakuutukset. Vakuuttamalla ei voida estää vahinkojen syntymistä, mutta vakuutuskorvaus ja vakuutukseen liittyvät palvelut auttavat yrityksen kriisivaiheen yli. (PK-RH[®] Pk-yrityksen riskienhallinta 2000-2009.) Vakuutustoiminta ja vakuutuksen rakenne esitellään laajemmin seuraavassa luvussa.

6 Vakuuttaminen

6.1 Vakuutustoiminnan historia

6.1.1 Vakuutuksen alkulähteet

Vakuutuksia ja vakuuttamista on käytetty monia vuosituhansia. Muinaisina aikoina ihmisyyhteisöt käyttivät keskinäisen avunannon periaatteita vahinkojen varalta. Jokainen oli velvollinen auttamaan, kun yhteisön jäsentä kohtasi vahinko. Aina ei ollut sopivaa pohjaa yhteisön keskinäiselle auttamiselle, jolloin yhteisön varakkaimmat henkilöt ja liikeyritykset alkoivat kantaa tarvitsevien puolesta riskejä taloudellista korvausta vastaan. Näin sai alkunsa kaupallinen vakuuttaminen. (Rantala & Pentikäinen 2009, 18.)

6.1.2 Kuljetusvakuutukset

Kuljetusvakuutus on yksi vanhimmista vakuutuslajeista. Ensimmäiset kuljetusvakuutukset ovat muinaisen Babylonian ajalta 2000-3000 vuotta eKr. Tuolloin kuljetusvakuutukset eivät kuitenkaan olleet itsenäisiä toimintoja, vaan lainausliikkeen toiminto, koska kauppiat joutuivat rahoittamaan karavaani matkansa lainavaroin (Rantala ym.2009, 19). Monet vaarat kuten rosvot ja luonnonolosuhteet vaanivat karavaaneja pitkien kauppamatkojen ohella. Tuolloin riski siitä, että koko mukana oleva omaisuus menetetään, oli suuri. Lainarahalla rahoitetun karavaanin takaisinmaksun vakuutena oli lainanottajan omaisuus. Mikäli omaisuus ei takaisinmaksuun riittänyt, niin tuohon aikaan vallinneiden ankarien lakien mukaan lainanottaja saattoi joutua perheineen lainanantajan orjiksi. Karulta kohtalolta suojautuakseen kauppiat alkoivat suojautua riskiltä tekemällä lainanantajien kanssa sopimuksia. Sopimuksissa karavaanin epäonnistuessa lainan takaisin maksusta vapauduttiin. Karavaanin onnistuessa oli maksettava lainasumman lisäksi huomattava hyvitys korkeana lainankorkona. Tätä huomattavaa lainankorkoa voidaan nimittää lainanantajan riskiä vastaavana vakuutusmaksuna. Tällainen menettely tapa vakiintui ja se mainitaan 2250 eKr. olevassa Hammurabin laissakin. (Rantala & Pentikäinen 2009, 19.)

Babylonialaisten kehittämää vakuutusmenetelmää siirryttiin käyttämään merenkulussa merilainoina muun muassa Kreikassa ja Roomassa. Lainan korot, joihin oli sisällytetty vakuutusmaksu, saattoivat olla 24-36 prosenttia. Cato vanhempi (joka oli roomalainen valtionmies) antoi merilainoja. Hän jakoi tappioriskiä hajottamalla lainattavan pääoman lukuisten eri laivojen osalle. Jo tuolloin oli siis oivallettu vakuutustoiminnan perusajatus, jakaa vastuu monien erilaisten, toisistaan riippumattomiin kohteisiin. Tällöin voittojen ja tappioiden volatilitteetti pienenee ja suurten tappioiden riski pienenee. (Rantala & Pentikäinen 2009, 19.)

6.2 Vakuutusmaksun hinnoittelu

Tavallisesti kun yritys valmistaa tuotteen, yritys tietää mitä kustannuksia tuotteen valmistaminen aiheuttaa. Jokaisella tuotteella on oma kustannushintansa, minkä perusteella yritys määrittelee tuotteelle myyntihinnan. Vakuutuksessa hinnoittelun järjestys on toisenlainen. Ensiksi tehdään asiakkaan kanssa vakuutus sopimus ja peritään siitä vakuutusmaksu. Vakuutusyhtiölle koituvat korvauskustannukset muodostuvat vasta jälkeenpäin. Korvauskulujen määrä vaihtelee vahinkosattumusten mukaan. (Pellikka, Peilimö, Puntari & Vaitomaa 2011, 171.)

Omakustannushintaa ei voida määrittää vakuutusyhtiön myöntämälle vakuutukselle. Vakuutuksen logiikka kuluttajan kannalta on, että siirretään vahingon epävarmuus

vakuutusyhtiön kannettavaksi. Vakuutusyhtiö tasaa tapahtuvat vahingot kaikkien vakuutuksenottajien kesken. Vakuutustoiminta perustuu todennäköisyyslaskentaan, jossa määritellään yksilöidyn vakuutuskohteen riski. Mittarina riskille käytetään sitä, kuinka suuria vahinkoja ja kuinka monta vahinkoa keskimäärin sattuu samankaltaisille kohteille. (Pellikka ym. 2011, 171-172.)

Vakuutustoiminta on yksinkertaista lupauksen myyntiä. Vakuutuksenottajalle annetaan lupaus sovittua maksua vastaan siitä, että vahingon sattuessa vakuutettu saa ehdoissa sovitun suuruisen korvauksen. Vakuutuksen hinnoittelussa on otettava huomioon se, että vakuutuksen hinta peritään vakuutuksen ottajalta etukäteen. Korvaustapahtumissa vahinkokorvauksen tarkka suuruus voi selvitä vasta pitkienkin aikojen kuluttua. Mitä suuremmasta vahinkotapahtumasta on kyse, sitä enemmän aikaa kuluu tarkkojen vakuutuskorvausten laskemiseksi. (Pellikka ym. 2011, 172.)

Vakuutuksissa hinnan määrittämisen vaikeutena on myös se, että vakuutustoiminnan tapahtumiin liittyy sattumanvaraisuus. Vahingon sattumistodennäköisyyttä nimitetään vahinkotiheydeksi. Vahinkotiheydellä tarkoitetaan vahinkojen määrään suhdetta vakuutusten lukumäärän. Esimerkiksi jos vahinkotiheys on 1 prosentti, niin vahinko tapahtuu yhdelle sadasta samanlaisesta vakuutuslajista. (Pellikka ym. 2011, 172.)

6.3 Vakuutusmaksun rakenne

Vakuutusmaksu koostuu perinteisesti kolmesta osasta, joista saatavien vakuutusmaksutulojen tulisi kattaa näiden pääryhmien kulut.

- Riskimaksu, jolla peitetään korvauskulut (vastaa vakuutuksen perusteella maksettavien korvausten nykyarvoa).
- Hoitokulukuormitus, jolla katetaan yhtiön hallinnon ja vakuutuksen hoidon kustannukset (vastaa kuluja kulujen nykyarvoa vakuutuksen alkamishetkellä).
- Riskilisa, jolla ylläpidetään vakuutuslaitokselta edellytettävää vakuutuslain mukaista vakavaraisuutta.

Vakuutuslaitoksen kannattavuuden ja vakavaraisuuden ehtona on, että vakuutustulot sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä kattavat korvaus-, hallinto- ja muut kulut. Vakuutusyhtiöön kertyy vakuutustuloina ja omien rahastojen katteena huomattavia määriä varoja, joita sijoitetaan tuloa tuottavasti. (Rantala & Pentikäinen 2009, 220-221.)

Sijoitustuotot tukevat vakuutusmaksuja, ja hyödyttävät etenkin vakuutusasiakasta. Vakuutusmaksuja ei voida asettaa niin korkeaksi, että ne kattaisivat yksinään kulut. Joidenkin vakuutusliikkeiden koko tuotoista sijoitustuottojen osuus lakisääteisessä eläkevakuutuksessa

ja henkivakuutuksessa on jopa 40 prosenttia ja vahinkovakuutuksessa noin 20 prosenttia. (Rantala & Pentikäinen 2009, 221.)

6.3.1 Riskimaksu

Riskimaksun ja vakuutusmaksutariffien voidaan todeta määräytyvän kolmesta seuraavasta vaiheesta. Riskianalyyseilla vakuutetut tai vakuutettavaksi aiotut riskit analysoidaan ja haetaan sellaisia tekijöitä, joista riskin suuruus selvimmän riippuu. Vakuutuskanta jaetaan tarkoituksen mukaisesti alaryhmiin siten, että kussakin on verrattain samanlaisia riskejä. Esimerkkinä autovakuutuksessa käytettävistä alaryhmistä ovat ajoneuvon käyttötarkoitus, paikkakunta, ajomäärä ja ajokokemus. (Rantala & Pentikäinen 2009, 222.)

Riskiprofiilien mukaan vakuutukset tullaan jakamaan homogeenisiin luokkiin, joille jokaiselle määritellään oma tariffinsa. Tariffien vaikuttaviksi tekijöiksi pystytään valikoimaan vain sellaisia, jotka ovat käytännön toiminnassa selvitettävissä ilman kohtuuttomia vaikeuksia. Tariffitekijöitä valittaessa on myös huomioitava lainsäädäntöön kuuluvat syrjintäkiellot. Esimerkiksi autovakuutuksessa ajomäärästä ja ajokokemuksesta on hankala selvittää, kuinka paljon autolla ajetaan ja millaisen ajokokemuksen kuljettaja omaa, jos samaa autoa käyttää useampi henkilö. (Rantala & Pentikäinen 2009, 223.)

Lopullinen maksu määritetään jokaiselle luokalle tilastojen ja vakuutuslaitoksen kokemuksen perusteella. Maksu voi olla euromääräinen tai se voidaan ilmoittaa promilleina vakuutusmäärästä, mikä on hyvin tavanomaista palo- ja omaisuusvakuutuksissa. (Rantala & Pentikäinen 2009, 223-224.)

Suomessa toimivien suurimpienkin vahinkovakuutusyhtiöiden tilastopohja on niin vähäistä, että moniin tariffiluokkiin ei jää riittävästi aineistoa, jotta aineiston perusteella kyettäisiin määrätä oikea riskimaksutaso. Matemaatikot ovat kehittäneet menetelmiä, joilla voidaan arvioida luokkien riskiprofiileja, mutta pienempien yhtiöiden tapauksissa tilastoaineisto jää silti vähäiseksi. Tämän takia EU:n kilpailusääntöihin kuuluu ns. ryhmäpoikkeusmahdollisuus, joka mahdollistaa vakuutusyhtiöiden välisen tilastoyhteistyön. Sen katsotaan edistävän luotettavampaa tariffointia ja täten koitua asiakkaan eduksi. (Rantala & Pentikäinen 2009, 224.)

6.3.2 Hoitokulukuormitus

Hoitokulukuormituksen tariffin määrittämistä varten ovat yhtiön liikekustannukset ja korvauskäsittelykustannukset kohdistettava vakuutuslajeille ja - tuotteille. Tällöin on tiedettävä yhtiön vakuustoittoiminnan kustannusten rakenne. Luotettavan arvion tekemiseksi

vakuutuksen hoitokustannuksista täytyvät kustannukset ensin eritellä kustannustyypeittäin sen mukaan, mitä vakuutuksen hoidon vaihetta ne palvelevat. Kun on selvitetty miten kustannukset jakautuvat vakuutuksille kustannustyypeittäin, saadaan vakuutuksen hoidon kokonaiskustannukset laskemalla ne yhteen. (Rantala & Pentikäinen 2009, 224.)

Alkukustannuksiksi pitää arvioida se, paljonko uuden vakuutuksen voimaan saattaminen maksaa. Se koostuu mm. myyntipalkkioista, tarvittavien tietojen selvittämisestä ja syöttämisestä järjestelmiin, tariffointi, vakuutuskirjan tuottaminen, jne. Vakuutuksenhoito kustannuksiksi pitää arvioida jo voimassa olevien vakuutusten normaalin hoidon kustannukset, kuten ylläpito, uudistukset, muutostenteko, laskutus, jne. Korvaustenhoito kustannuksista suurin osa tulee korvauskäsittelijöiden palkka- ja sivukuluista lisäksi korvausjärjestelmistä aiheutuvista kuluista. Nämä kulut pystytään kohtalaisella tarkkuudella kohdistamaan vakuutuslajeille ja yksittäisille vakuutuksille. (Rantala & Pentikäinen 2009, 225.)

Muuttuvat kustannukset voidaan jakaa eri vakuutuslajien kesken. Yleensä näiden kustannuksien määrä riippuu kyseisen lajin työn määrästä ja jotka muuttuvat kyseisen lajin koon mukaan. Yleiskustannuksilla ei ole mitään tiettyä kulupaikkaa, johon ne voisi kohdistaa. Yleiskustannuksia voivat olla mm. johdon, yleisilmoittelun ja muun vastaavan kustannukset. Ne voidaan jakaa esim. suhteessa muuttuviin kustannuksiin tai voidaan harkita kunkin erän jakamisesta erikseen. (Rantala & Pentikäinen 2009, 225.)

Hoitokulukuormituksen suurus vaihtelee eri vakuutuslajeissa. Työeläke ja sijoitusvakuutuksissa hoitokulujen kuormitus on noin 2 prosentin luokkaa. Henkivakuutuksissa ne vaihtelevat vakuutuksittain ja yhtiöittäin. Vakuutustasolla erot vaihtelevat huomattavasti. Vahinkovakuutuksissa hoitokulukuormitus on keskimäärin noin 28 prosenttia, joista korvauskäsittelyjen osuus on noin 6 prosenttiyksikköä. Tuote- ja vakuutustasolla erot voivat olla suuria. Suuren teollisuuskohteen kuormitus voi olla 5 prosenttia, kun pienemmissä massavakuutuksissa hoitokulukuormitus voi olla yli 40 prosenttia. (Rantala & Pentikäinen 2009, 225.)

6.3.3 Riskilisiä

Vakuutusliikkeiden vuositulokset vaihtelevat satunnaisheilahtelun mukaan. Satunnaisheilahtelu johtuu siitä, etteivät vakuutusliikkeen tuotot ja kulut, etenkin vahinkomeno ja sijoitustuotot, eivät ole täysin ennustettavissa. Niiden vaihtelu on sattumanvaraista vuodesta toiseen. (Rantala & Pentikäinen 2009, 149.)

Vakuutusliikkeiden vuositulojen vaihteluun vaikuttaa muutamia seikkoja. Osittain voi vaikuttaa silkasta sattumasta johtuva puhdas satunnaisheilahtelu tai lyhytkestoisista

olosuhteiden, kuten sääilmiöiden, satunnaisvaihteluista johtuva vahinkotiheyden huojunta. Myös taloussuhdanteiden vaihtelu aiheuttaa tuloksen aaltoilua. Vakuutuslaitoksilla on oltava riittävästi toimintapääomaa ja tasoitusmäärä, joiden ylläpitoon varmuuslisää tarvitaan tappiollisten kausien varalle. (Rantala & Pentikäinen 2009, 226.)

6.4 Vakuutusmaksuille säädettäviä vaatimuksia

Vakuutusmaksut määrätään seuraavien vaatimusten mukaisesti:

- Kokonaismaksutulon pitää olla riittävä.
- Vakuutusmaksujen tulee kattaa sijoitustoiminnan nettotuotoilla lisättyä ja liikekuluilla vähennettynä kaikkien niiden korvausten maksamiseen, joiden korvausvelvollisuus syntyy kyseisen vakuutuskauden aikana. Korvausvelvollisuus alkaa tavallisesti vahingon sattumishetkellä.
- Vakuutusmaksutulon on pystyttävä takaamaan vakuutusyhtiön toiminnan jatkuvuus, eli pitkällä aikavälillä kokonaismaksutulon on riitettävä kaikkien korvausten maksamiseen.
- Vakuutustoiminnasta tulee liikevoittoa jaettavaksi vakuutusyhtiön omistajille.

(Pellikka ym. 2011. 173.)

6.5 Vakuutusmaksujen kohtuullisuusperiaate

Vakuutusmaksun tulee olla asiakkaalle kohtuullinen ja suhteutettuna vakuutettuun riskiin. Maksut eivät saa olla suurempia, kuin mitä vakuutusyhtiön jatkuvan toiminnan turvaamiseen tarvitaan. Vakuutusmaksun laskentatapa pitää olla sellainen, että se onnistuu myös käytännössä. Laskentatapa pitää olla sellainen, että myös yksittäisten vakuutusten vakuutusmaksut pystytään laskemaan kohtuullisella työmäärällä. Vakuutusmaksun pitää olla erityyppisille riskeille oikea. Vakuutusmaksun tulee olla oikeudenmukainen jokaiselle vakuutuksenottajalle tämän riskiin nähden. (Pellikka ym. 2011, 173-174.)

6.6 Vakuutusmaksujen omavastuuosuus

Vakuutuksenottajalle on tavallisesti määrätty vahinkokohtainen omavastuuosuus. Omavastuun tarkoituksena on siirtää pienet vahingot, joilla ei ole suurta taloudellista merkitystä vakuutuksenottajan vastuulle. Omavastuuosuudella vakuutuksenottaja ottaa osan riskistä omalle vastuulleen. Omavastuuosuudella on myös vaikutusta vakuutuksen hintaan, eli kun omavastuuosuutta korotetaan niin silloin vakuutusmaksu pienenee. Joissakin vakuutuslajeissa vakuutusmaksun alennus voi olla merkittävä. (Pellikka ym. 2011, 174.)

Kun korvattavien vahinkojen lukumäärä pienenee, niin pienenee myös korvauskäsittelystä koituvat kulut. Tämä johtaa siihen, että vakuutusyhtiön korvausmenojen odotusarvo pienenee, jolloin myös riskimaksu pienenee. (Pellikka ym. 2011, 174.)

7 Yritysten vapaaehtoiset vakuutukset

Yrityksen yleisempiä vapaaehtoisia vakuutuksia ovat vahinkovakuutus sisältäen omaisuusvakuutuksia ja yrityksen toimintaan liittyviä vakuutuksia sekä henkilövakuutus. Yrityksen suunnitelmassa vapaaehtoisten vakuutusten ottamista, tulisi yrityksen kartoittaa omat vakuuttamistarpeet esim. haavoittumisanalyysillä. Tällöin yritys pystyy hankkimaan omien vakuutustarpeidensa mukaiset vakuutukset.

7.1 Vapaaehtoiset omaisuusvakuutukset

Yritysten omaisuuden, rakennuksiin ja esineisiin kohdistuvat riskit voidaan vakuuttaa vapaaehtoisilla omaisuusvakuutuksilla. Vapaaehtoisista omaisuusvakuutuksista yleisimmät vakuutukset ovat palovakuutus, vesijohtovakuutus, murto- ja ryöstövakuutus sekä rikkoutumisvakuutus.

Palovakuutus on yleisin vakuutus yrityksen yksittäisistä vakuutuksista. Palovakuutus otetaan tulipalon varalta, jolloin riski on yrityksen omaisuuden vahingoittuminen tai tuhoutuminen. Palovakuutettuna voi olla rakennukset, koneet ja kalusto, vaihto-omaisuus ja kulkuvälineet. Palovakuutus on laajuudeltaan merkittävä, ja se kattaa muun muassa nokivahingot, räjähdysvahingot ja pelastus- ja sammutustoimista aiheutuneita vahinkoja. (Rantala & Pentikäinen 2009, 450.)

Vesijohtovakuutuksen tarkoitus on korvata vahinkoja, jotka ovat aiheutuneet veden arvaamattomasta virtauksesta vesijohtolaitteista. Tällä vakuutuksella voidaan suojautua kiinteistön ja irtaimiston vahingon varalta. Kiinteistön vakuutus korvaa vain kiinteistölle aiheutuneita vahinkoja, joten on syytä vakuuttaa myös kiinteistössä oleva irtaimisto eri vakuutuksella tai yhdistelmävakuutuksella. (Rantala & Pentikäinen 2009, 453.)

Murto- ja ryöstövakuutus suojaa omaisuuden anastamisesta koituvien vahinkojen riskiltä. Erityisesti yrityksessä olevat rahat, arvopaperit, arvoesineet ja helposti myytävä omaisuus houkuttelevat varkaita. Murto- ja ryöstövakuutus korvaa anastetun omaisuuden lisäksi, muulle omaisuudelle aiheutuneet rikkoutumiset ja vahingot, jotka tapahtuvat murron tai ryöstön yhteydessä (Rantala & Pentikäinen 2009, 455). Omaisuudelle aiheutuvat vahingot korvataan yleisesti jälleenhankinta-arvoperiaatteen mukaan, mikä tarkoittaa sitä rahamäärää, joka tarvitaan uuden laadultaan, käyttötarkoitukseltaan ja suorituskyvyltään vastaavanlaisen tuotteen hankintaan, kuin menetetty omaisuus oli (Rantala & Pentikäinen 2009, 210).

Rikkoutumisvakuutus suojaa koneiden ja laitteiden ennalta arvaamattoman rikkoontumisen riskiltä. Koneiden ja laitteiden rikkoutumisvakuutuksen kohteen on oltava uusi tai muuten hyväkuntoinen vakiokone. Yleensä tällä vakuutetaan tuotantokoneita ja -laitteita, joiden merkitys yrityksen toiminnan kannalta on tärkeää. Se, kuinka kauan jokin kone tai laite on kelvoinen rikkoutumisvakuutuksen kohteeksi, vaihtelee huomattavasti. Tuotantokone voi olla kymmeniä vuosia vakuutuskelpoinen, kun tietotekninen laite vanhenee teknisesti parissa vuodessa. (Rantala & Pentikäinen 2009, 456-457.)

7.2 Yhdistelmä- ja lajikohtaiset vakuutukset

Vakuutusten historiassa erilaiset riskit, kuten palo, murto, vesijohto ja vastuu vakuutettiin erikseen tekemällä kullekin oma sopimus ja vakuutuskirja. Jokaista lajia myös hoidettiin erikseen, jolloin vakuutuksen hoitokulut veloitettiin erikseen. Suuri edistysaskel vakuutushistoriassa otettiin, kun keksittiin yhdistää kunkin vakuutuksen ottajan eri lajien riskejä samaan sopimukseen ns. yhdistelmävakuutukseksi. Tällöin perusmäärittelyiden kirjaaminen vakuutuskirjaan kertaalleen riittää. Yhdistelmävakuuden hallinnointikustannukset pienenevät ja hoitotoimenpiteet helpottuvat, joten yhdistelmävakuutus voidaan tarifioida pienemmäksi, kuin jos vakuutukset hoidettaisiin ja hinnoiteltaisiin erikseen. (Rantala & Pentikäinen 2009, 447.)

Vakuutuksenottajan kannalta yhdistelmävakuutus on hyvä vakuutusratkaisu sen käytännöllisyyden kannalta. Vakuutuksenottajalle olennaista on suojautua kaikenlaisten taloudellisten vahinkojen varalta, epäolennaista on vahingon syy. Riskienhallinnan yleistyessä yritysten johtamisen osa-alueena soveltuu yhdistelmävakuutus kokonaisvaltaiseen riskienhallintaan hyvin. (Rantala & Pentikäinen 2003, 447.)

Yhdistelmävakuutussopimus sisältää tiettyjä ehtoja ja määrittelyjä, jotka ovat yhteisiä sopimukseen sisältyville riskien lajeille. Esimerkiksi vesijohtovahingot ja murtoriskit voivat koskea samaa kohdetta, joten omaisuus tarvitsee määritellä vain kerran, kuten muut vakuutuksen voimaantulon ehdot. (Rantala & Pentikäinen 2003, 448.)

Vakuutusyhtiöt ovat kehittäneet yrityksille suunnattuja yhdistelmä- eli pakettivakuutuksia. Niiden nimi voi vaihdella vakuutusyhtiöstä riippuen, mutta yleisemmin niitä kutsutaan vain yritysvakuutuksiksi. Yhdistelmävakuutukseen voi olla kerätty vakuutettavan yrityksen haluamia vakuutuksia samalle vakuutuskirjalle, tai vakuutusyhtiön suunnittelema yhdistelmävakuutuskokonaisuus. Esimerkiksi kiinteistöjen täysarvovakuutus kattaa rakennuksen lisäksi LVIS-laitteet ja muita koneita. Vakuutusyhtiöiden laatimissa

yhdistelmävakuutuksissa saattaa olla edellytyksenä koko yhdistelmäpaketin ottaminen, eikä vain eri vakuutusosien ottaminen. (Rantala & Pentikäinen 2009, 449.)

7.3 Keskeytysvakuutus

Keskeytysvakuutuksen tarkoitus on turvata ennalta sovitulla tavalla vakuutetun yrityksen liiketoiminnan tulos yritystä kohdanneen vakuutustapahtuman, esimerkiksi omaisuusvahingon jälkeen. Keskeytysvakuutukset vaihtelevat suuresti yritysten vakuutustarpeiden mukaan. Vaikuttavia tekijöitä vakuutusturvan sisältöön laajuuteen ja toimintaperiaatteisiin, ovat yritysten toimiala, koko, toimipisteiden määrä ja toteutetut riskienhallintatoimet. (Rantala & Pentikäinen 2009, 480.)

Erityyppiset vahinkotapahtumat voivat olla yritystoiminnan keskeytyksen takana. Esimerkiksi yrityksen rakennukseen tai irtaimistolle kohdistunut vahinko keskeyttää yrityksen toiminnan joko osittain tai kokonaan. Pienyrityksiin kohdistuu yrittäjän tai avainhenkilön äkillinen sairastuminen tai tapaturma. Keskeytysvahingon peruseriaate on se, että yrityksen liikevaihto vähenee ja aiheutuu ylimääräisiä kustannuksia esimerkiksi ylitöistä, ulkopuolisista palveluista ja ylimääräisistä vuokrista. Tällaiset keskeytysriskit voidaan vakuuttaa tavanomaisin keskeytysvakuutustuottein. Tyypillisesti keskeytysvakuutuksille on se, että keskeytysturva toimii aina samalla tavalla, riippumatta mihin osaan vahinko on kohdistunut yrityksessä. (Rantala & Pentikäinen 2009, 480.)

Riippuvuuskeskeytysvakuutus eroaa siten, että tarkasteltavan yrityksen toiminta hidastuu tai keskeytyy liikekumppanille tapahtuneen esinevahingon seurauksena. Riippuvuuskeskeytysvahinko voi syntyä myös siten, että yrityksen tärkeälle asiakkaalle sattuu vahinko, jonka vuoksi se ei pysty ostamaan sovittua määrää tuotteita. Liikekumppaneiden esinevahingoista johtuvan keskeytysvahingot korvataan, jos liikekumppanit ovat nimetty riippuvuuskeskeytysvakuutuksen vakuutus kirjassa. Vakuutuksen ehdot voidaan määritellä myös siten, että vahingot korvataan riippumatta siitä kenelle vahinko tapahtuu. Lisäksi keskeytysvakuutuksia on saatavilla tapaturmasta tai kuolemasta aiheutuvien-, epidemia-myöhästymis- sekä vuokratulojen keskeytyksien varalle. (Rantala & Pentikäinen 2009, 481-482.)

7.4 AR (All Risk) - vakuutukset

Yksittäisriskien vakuutukset ja yhdistelmävakuutuksien vakuutusehdot perustuvat pääasiassa perinteisellä tavalla kirjoitettuihin vakuutusehtoihin. Nämä ehdot ovat tarkoin määriteltyjä, ja ehtojen mukaisesti korvataan vain sellaiset vahingot, jotka ovat tapahtuneet vakuutusehdoissa kirjatuissa vakuutustapahtumista. Tällöin korvattavissa olevat

vakuutustapahtumat ovat tiedossa, ja vakuutuksenottajan täytyy itse varautua mahdollisiin ulkopuolisiin riskeihin. (Pellikka ym.2011, 131.)

AR-vakuutuksissa vakuutusyhtiö ottaa vastatakseen tunnistettujen riskien lisäksi myös tunnistamattomat riskit. Nämä ovat sellaisia vahingonvaaroja, joiden olemassaoloon ei ole osattu varautua. AR- vakuutuksissa vakuutusyhtiö korvaa kaikki riskit, joita ei ole poissuljettu vakuutusehdoissa, myös äkilliset ja ennalta arvaamattomat riskit kuuluvat vakuutusyhtiön vastuun piiriin. (Pellikka ym. 2011, 132.)

AR- Vakuutusten kehittäminen on lähtenyt siitä, että on helpompaa rajata mitkä riskit eivät kuulu vakuutukseen, kuin luetella kaikki vakuutuksen piirissä olevat riskit. AR- vakuutuksien kehityksessä on menty siihen suuntaan, että riskien rajoitukset ovat lisääntyneet vakuutuksen kannattavuuden ja markkinoinnin turvaamiseksi. Yrityksille AR- vakuutusta markkinoidaan kiinteistövakuutuksissa ja yhdistettynä vakuutuspaketteihin siten, että osa vakuutetaan perinteisin turvatasoin ja osa AR- tyyppisesti. (Pellikka ym. 2011, 132.)

8 Tutkimuksen empiirinen osa

8.1 Tutkimuksen toteuttaminen

Tutkimusmenetelmäksi valikoitui teemahaastattelu, jolla etsittiin vastauksia tutkimuskysymyksiin. Tutkimuskysymysten pohjalta tehtiin teemahaastattelun runko. Haastattelukysymykset muodostettiin siten, että luonnostelin kysymykset ja If Vahinkovakuutus Oy:n edustaja muokkasi ne asiakkaiden näkökulmasta helpommin ymmärrettävään muotoon. Harvat If Vahinkovakuutus Oy:n asiakasyritykset ovat tietoisia investointituen säädöksistä, joten oli syytä muokata niitä ymmärrettävimmiksi, jotta haastateltavat pystyivät vastaamaan niihin.

Tutkimukseeni haastateltavia henkilöitä oli kuudesta eri yrityksestä. Näistä kolmelle oli tehty sähkökeskuksen lämpökuvaus If Vahinkovakuutus Oy:n tukemana, ja kolmelle maksutta If Vahinkovakuutus Oy:n itsensä toteuttamana. Tätä voidaan tulkita myös turvallisuusinvestoinnin sataprosenttisenä rahoittamisena. Sain If Vahinkovakuutus Oy:n edustajalta listan yrityksistä, joita oli tuettu tai joille If Vahinkovakuutus Oy oli tehnyt sähkökeskuksen lämpökuvauksen. Listan perusteella pyrin valitsemaan haastateltaviksi sekä pieniä että keskisuuria yrityksiä. Kontaktoin yritykset puhelimitse ja kysyin heidän halukkuuttaan osallistua haastatteluun liittyen opinnäytetyöhöni, joka käsittelee yritysten turvallisuusinvestointeja. Kerroin heille mitä tutkimus käsittelee ja seitsemästä yrityksestä kuusi suostui haastatteluun. Sovimme haastateltavien kanssa heille sopivan ajankohdan puhelinhaastattelun toteuttamiseksi. Lähetin haastateltaville sähköpostin välityksellä

haastattelun kysymykset (liite 1), jotta he pystyivät tutustumaan kysymyksiin ennen haastattelua.

Haastateltavien yritysten koko vaihteli muutamasta yli viiteenkymmeneen työntekijään. Yritysten riskienhallintatietoisuus oli vaihtelevaa. Etenkin suurempien tutkimuksessa mukana olevien yritysten edustajat tuntuivat olevan hyvin riskienhallintatietoisia ja perehtyneitä yrityksen turvallisuuden parantamiseen.

Haastattelut toteutettiin 14-16.5.2012 ja ne olivat kestoltaan keskimäärin 10 minuuttia. Haastattelun aluksi kysyin, miten yrityksessä oli päädytty sähkökeskuksen lämpökuvaukseen, sekä kerroin If Vahinkovakuutus Oy:n investointituesta. Kerroin myös, ettei yrityksen nimeä mainita opinnäytetyössä ja haastattelu toteutetaan kvalitatiivisen tutkimuksen periaatteen mukaisesti anonymisti. Kysyin haastateltavilta lupaa haastattelun nauhoittamiseen sujuvan etenemisen takaamiseksi. Kaikki haastateltavat antoivat luvan nauhoitukseen.

Kaikkien haastatteluiden toteuttamisen jälkeen kuuntelin ja litteroin haastatteluista pääkohdat. Seuraavaksi erittelin yksittäisten henkilöiden vastaukset eri teemojen alle, jolloin kaikkien haastateltavien vastauksista muodostui kokonaisuus omien teema-alueiden alle.

8.2 Tutkimuksen tulokset

8.2.1 Vakuutusyhtiön rooli turvallisuusinvestointien tukijana

Tutkimuksen ensimmäinen teema-alue käsitteli vakuutusyhtiön roolia turvallisuusinvestointien tukijana. Haastatelluilta kysyttiin oliko vakuutusyhtiö If tai joku muu ennen tukenut yrityksen tekemiä turvallisuusinvestointeja. Lisäksi kysyttiin miten yritykset ottavat huomioon vakuutuksia vertailtaessa vakuutusyhtiön tekemän turvallisuustyön tai panostuksen turvallisuuden tukemiseen.

Haastatelluille yrityksille oli tehty If Vahinkovakuutus Oy:n itsensä toteuttamana sähkökeskuksen lämpökuvaus tai If Vahinkovakuutus Oy oli tukenut yrityksen teettämää sähkökeskuksen lämpökuvausta investointituella. Haastatteluissa kävi ilmi, ettei yhdenkään haastatellun kuuden yrityksen tekemiä turvallisuusinvestointeja oltu ennen tätä tuettu minkään vakuutusyhtiön toimesta. Kaikille haastateltaville turvallisuusinvestointituen olemassaolo tuli ilmi sovittaessa yrityksen sähkökeskusten lämpökuvauksen tekemisestä. Suurimmalle osalle yrityksistä havaittiin tarve sähkökeskuksen lämpökuvaukselle yritykselle tehdystä riskikartoituksessa. Kahdelle yritykselle If Vahinkovakuutus Oy suositteli sähkökeskusten lämpökuvausta johtuen yritysten vanhahkoista toimitiloista.

Vakuutusyhtiön vertailuissa haastatellut yritykset eivät olleet ottaneet huomioon vakuutusyhtiön tekemää turvallisuustyötä tai panostusta turvallisuuden tukemiseen, koska he eivät olleet aikaisemmin tienneet turvallisuusinvestointituen mahdollisuudesta. Kaksi haastateltavaa yritystä mainitsi tulevaisuudessa ottavansa vakuutusyhtiön vertailussa huomioon investointituen mahdollisuuden. Yksi haastateltava kertoi investointituen mahdollisuuden kannustavan yritystään tekemään turvallisuus parannuksia yrityksessä.

8.2.2 Investointituen määrä

Tutkimuksen toinen teema-alue käsitteli investointituen määrää. Haastatelluilta saatujen tietojen perusteella pyrittiin vastaamaan siihen, mikä olisi investointituen sopiva määrä ja miten investointituki tulisi ajallisesti saada. Lisäksi kysyttiin investointituen merkityksestä turvallisuuden parantamiseen sekä kumpi tukee turvallisuusinvestointia paremmin, vakuutusmaksualennus vai omavastuun poistaminen vahinkotilanteessa.

Kysymykseen valitsisivatko haastateltavat mieluummin kertaluontoisen ja hieman suuremman vakuutusmaksualennuksen (enintään 20 prosenttia yhden vuoden vakuutusmaksuista) vai pienemmän, mutta pitkäkestoisemman alennuksen (esimerkiksi 3 prosenttia vuosittain), viisi haastateltavaa ottaisi kertaluontoisen suuremman alennuksen. Yksi haastateltava mietti, että suuremman turvallisuusinvestoinnin kohdalla, joka kirjattaisiin yrityksen kirjanpitoon, voisi pitkäkestoisalennus olla tällaisessa tapauksessa hyvä vaihtoehto. Tällöin saataisiin investoinnista tehtyä myös kirjanpitoon asianmukaiset poistot. Pienemmissä investointi kohteissa oli hänenkin mukaan sopivampi vaihtoehto kertaluontoinen alennus.

Kaikkien haastateltavien mielestä vakuutusyhtiön antamalla alennuksella tai investointituella voi olla ratkaiseva merkitys yrityksessä tehtävän turvallisuusinvestoinnin toteutumisessa. Kysymykseen paljonko vakuutusyhtiön tulisi tukea investointia, jotta sillä olisi ratkaiseva merkitys investoinnin tekemiseen, saatiin vaihtelevia prosenttimääriä. Kolme haastateltavaa piti 50 prosentin tukea investoinnin hankintahinnasta ratkaisevana investoinnin tekemiseen. Kahden haastateltavan mielestä jo 20-30 prosentin alennuksella hankintahinnasta on ratkaiseva merkitys turvallisuusinvestoinnin tekemiseen. Yhdelle haastateltavista on hyvinkin tapauskohtaista, mikä olisi ratkaiseva tukiprosentti. Yleisesti haastateltavat olivat sitä mieltä, että 50 prosentin tuki on ratkaiseva asia, etenkin suuremman investoinnin ollessa kyseessä.

Haastateltavien mielestä vakuutusmaksualennus tukee turvallisuusinvestointia paremmin kuin omavastuun poistaminen vahinkotilanteessa. Kaikki haastateltavat näkevät, ettei omavastuun poistolla ole suurtakaan merkitystä turvallisuusinvestointeja tehtäessä. Moni yritys näkee vakuutukset suuremman vahinkotapahtuman korvaajana. Suuremman vahinkotapahtuman sattuesssa ei omavastuun osuudella korvauksia haettaessa ole suurta merkitystä.

8.2.3 Turvallisuusinvestointituen vaikutus yrityksen turvallisuuteen

Tutkimuksen kolmas ja viimeinen teema-alue käsitteli turvallisuusinvestointituen vaikutusta yrityksen turvallisuuteen. Haastatelluilta selvitettiin pitävätkö he tärkeämpänä että vakuutusyhtiö tukee turvallisuusparannuksia taloudellisesti vai että vakuutusyhtiö tarjoaa mahdollisimman kattavaa kumppaniverkostoa eri turvallisuuden osa-alueille. Lisäksi heiltä kysyttiin mahdollistaako turvallisuusinvestointituki tai vakuutusmaksualennus yrityksen kattavamman turvaamisen.

Enemmistö haastatelluista piti vakuutusyhtiön antamaa taloudellista tukea turvallisuusparannuksiin tärkeämpänä asiana, kuin vakuutusyhtiön tarjoamaa mahdollisimman kattavaa turvapartneriverkostoa eri turvallisuuden osa-alueille. Heille taloudellinen tuki turvallisuusinvestointiin on houkuttelevampi ja kannustavampi turvallisuusparannuksia tehtäessä. Kahden yrityksen mielestä If Turvapartneri -verkosto on tärkeämpi sen laadullisista syistä johtuen. If Vahinkovakuutus Oy:n asiantuntijoiden valitsemat korkeakelaluokkaiset ja asiansa osaavat turvapartneriyritykset tietävät If Vahinkovakuutus Oy:n vaatimat suojeleuhjevaatimukset. Tämän takia haastatellut yritykset pystyvät luottamaan siihen, että turvapartneri tekee työt luotettavasti ja hyvin. Asiakasyrityksiltä säästyy aikaa ja vaivaa, kun ei tarvitse etsijää tekijää itse, vaan tekijät löytyvät If Turvapartneri verkostosta.

Kaikkien haastateltavien mielestä turvallisuusinvestointituki tai vakuutusmaksualennus mahdollistaa heidän yrityksensä kattavamman turvaamisen. Vaikeina taloudellisina aikoina ilman turvallisuusinvestointitukea tai vakuutusmaksualennusta yrityksessä voi jäädä jokin turvallisuusparannus tekemättä, koska taloustilanteen takia varoja käytetään muuhun kuin turvallisuuden parantamiseen. Tällainen koskee valintatilannetta, jossa täytyy valita turvallisuusinvestoinnin ja jonkun muun yrityksen toimintaan vaikuttavan asian väliltä. Investointituki tai vakuutusmaksualennus kannustaa päättämään turvallisuusinvestointiin, joka näin mahdollistaa yrityksen kattavamman turvaamisen.

Viimeisenä kysymyksenä haastateltavilta kysyttiin heidän mielteitä yrityksessä tehdystä sähkökeskuksen lämpökuvauksesta. Kolmelle yritykselle If Vahinkovakuutus Oy oli toteuttanut sähkökeskuksen lämpökuvauksen veloitusetta. Toiset kolme yritystä oli toteuttanut sähkökeskuksen lämpökuvauksen hankkimalla tekijän itse ja saaneet tästä turvallisuustyöstä investointitukea. Yritykset joiden sähkökeskus lämpökuvattiin If Vahinkovakuutus Oy:n toimesta, olivat yksimielisiä siitä että parempi vaihtoehto kuin se että he olisivat toteuttaneet kuvauksen itse. Haastateltavien mielestä If Vahinkovakuutus Oy:n toteuttaessa kuvauksen työ tulee varmuudella tehtyä ja yritys vastaa sitten lämpökuvauksessa havaittujen virheiden korjaamisesta. If Vahinkovakuutus Oy:n vastatessa yritysten

turvallisuusparannuksista yrityksellä on yksi huolehdittava asia vähemmän. Mikäli turvallisuusinvestoinnista saisi kertaluontoisen alennuksen, niin turvallisuustyö voi silti jäädä tekemättä. Toiset kolme yritystä jotka olivat itse hankkineet sähkökeskuksen lämpökuvauksen ja saaneet siihen investointitukea, pitivät If Vahinkovakuutus Oy:n veloituksetta toteuttamaa lämpökuvausta ehdottomasti parempana ja houkuttelevampana tarjouksena. Tällaisessa toiminnassa välttyttäisiin yrityksen näkökulmasta ylimääräisiltä rahojen veivaamiselta yrityksen työntekijän ja vakuutusyhtiön kesken.

9 Yhteenveto ja johtopäätökset

Tutkimuksessa tarkasteltiin If Vahinkovakuutus Oy:n asiakasyritysten näkemyksiä ja mielipiteitä liittyen yrityksessä tehtävien turvallisuusinvestointien tukemiseen vakuutusyhtiön toimesta. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää pitävätkö yritykset mielekkäänä vakuutusyhtiön osallistumista turvallisuusinvestointien tukemiseen sekä millaisia vaikutuksia turvallisuusinvestointituella on yrityksen turvallisuuden parantamiseen. If Vahinkovakuutus Oy on aloittanut omaisuusvakuutukseen kuuluvien turvallisuus parannusten tukemisen investointituen muodossa vuonna 2008. If Vahinkovakuutus Oy:ssä ei ole tehty aikaisempaa tutkimusta aiheesta.

Tutkimuksessa ilmeni, että haastateltavat yritykset pitävät erittäin mielekkäänä sitä, että vakuutusyhtiö osallistuu yrityksessä tehtävien turvallisuusinvestointien rahoittamiseen. Haastateltavien mielestä vakuutusyhtiön osallistuminen turvallisuusinvestointien rahoittamiseen antaa positiivisen kuvan vakuutusyhtiöstä, kun vakuutusyhtiön osallistuu yrityksen riskien pienentämiseen ja ennaltaehkäisevään toimintaan.

Tutkimuksessa ilmeni, etteivät haastatellut olleet kovinkaan tietoisia vakuutusyhtiön myöntämistä turvallisuusinvestointituesta. Joten he eivät olleet ottaneet vakuutusyhtiön vertailussa huomioon vakuutusyhtiön myöntämää investointitukea. Haastatteluissa kävi myös ilmi, etteivät yritykset kovinkaan aktiivisesti kilpailuta vakuutusyhtiöitä ja vakuutuksiaan. Haastateltavien tietoisuuden lisääntyminen investointituen mahdollisuudesta tulee joidenkin haastateltavien osalta vaikuttamaan tulevaisuudessa vakuutusyhtiön valintaan.

If Vahinkovakuutus Oy tukee yritysten omaisuusvakuutuksien turvallisuusparannuksia enimmillään 50 prosentilla investoinnin hankintahinnasta ja enimmillään 20 prosentilla yrityksen vuotuisista vakuutusmaksuista. Poikkeustapauksissa joillekin on myönnetty 100 prosentin tuki koskien sähkökeskuksen lämpökuvausta. Haastateltavien mielestä If Vahinkovakuutus Oy:n nykyiset suuret tuet ovat sopivia, ja näillä prosentuaalisilla tuen määrillä on ratkaiseva merkitys turvallisuusinvestoinnin tekemiseen yrityksessä.

Tutkimuksessa ilmeni, että turvallisuusinvestointituella on kannustava vaikutus yritysten turvallisuuden parantamisessa. Vakuutusyhtiön tarjotessa turvallisuusinvestointitukea haastateltavilla oli matalampi kynnys lähteä tekemään parannuksia yrityksensä turvallisuuteen. Tieto saatavasta turvallisuusinvestointituesta oli yhden haastateltavan mukaan otettu oikein hyvin mielin vastaan, ja se kannusti yritystä tekemään myös muita turvallisuuden parantamiseen vaikuttavia investointi suunnitelmia.

Haastatteluista kertyi alustavaa tutkimustietoa siitä, miten yritykset suhtautuvat vakuutusyhtiön osallistumiseen turvallisuusinvestointien rahoittamiseen. Haastatteluista saaduilla tiedolla sain selkeät ja mielestäni myös yhteneväiset vastaukset tutkimuskysymyksiin. Toisaalta tutkimusjoukko oli varsin pieni, joten tuloksia ei välttämättä voida yleistää.

Toistaiseksi turvallisuusinvestointituen hakemisen mahdollisuudesta ei ole aktiivisesti tiedotettu markkinoinnin yhteydessä laajemmin yrityksille, vaan sitä on suoraan ehdotettu If Vahinkovakuutus Oy:n toimesta tarkkaan valituille kohdeyrityksille. Joidenkin yritysten kanssa turvallisuusinvestointituesta oli sovittu riskikartoituksen yhteydessä. Koska haastateltavat eivät olleet ennakkoon tietoisia turvallisuusinvestointituen mahdollisuudesta, ja he kokivat, että turvallisuusinvestointituella on ratkaiseva merkitys turvallisuusparannusten toteutukseen ja todennäköisesti vaikutusta vakuutusyhtiön valintaan tulevaisuudessa, voisi kehitysehdotuksena turvallisuusinvestointituen mahdollisuutta hyödyntää jatkossa If Vahinkovakuutus Oy:n vakuutusten markkinoinnissa. Myös lähes kaikki haastateltavat antoivat tällaista palautetta haastattelun yhteydessä.

Jatkotutkimusaiheena ehdottaisin kartoittamaan kuinka paljon tuetut turvallisuusparannukset ovat vähentäneet yrityksiin kohdistuvia vahinkoja ja mikä niiden taloudellinen kannattavuus on.

Lähteet

Kirjalliset lähteet

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino.

Juvonen, M., Korhonen, H., Ojala, V-M., Salonen, T. & Vuori, H. 2005. Yrityksen riskienhallinta. Helsinki: Yliopistopaino.

Kuusela, H. & Ollikainen, R. 2005. Riskit ja riskienhallinta. Tampere: Tampereen yliopistopaino- Juvenes Print.

Pellikka, T., Peilimö, P., Puntari, P. & Vaitomaa, M. 2011. Omaisuudenvakuuttaminen. 3. painos. Saarijärvi: Saarijärven Offset.

Rantala, J. & Pentikäinen, T. 2009. Vakuutusoppi. 11. painos. Sastamala: Vammalan kirjapaino.

Santanen, P. Laitinen, E. & Kekäle, T. 2002. Vakuutus ja riskit. Helsinki: Edita Publishing.

Suominen, A. 2003. Riskienhallinta. 3. painos. Vantaa: WSOY.

Sähköiset lähteet

If Vahinkovakuutus Oy 2011. Tietoa If Vahinkovakuutus Oy 2011. Viitattu 10.12.2011. <http://www.if.fi/web/fi/tietoafista/lfyriyksena/Pages/default.aspx>

If Vahinkovakuutus Oy 2012. Investointituki. Viitattu 25.3.2012 <http://www.if.fi/web/fi/yritysasiakkaat/Turvallisuus/Investointituki/Pages/default.aspx>

If Vahinkovakuutus Oy 2012. Omaisuuden investointituki. Viitattu 25.3.2012. http://www.if.fi/web/fi/SiteCollectionDocuments/Commercial/turvallisuus/Omaisuuden_investointituki.pdf

If Vahinkovakuutus Oy 2012. Turvapartneri. Viitattu 25.3.2012. <http://www.if.fi/web/fi/yritysasiakkaat/Turvallisuus/Turvapartneri/Pages/default.aspx>

PK-RH® Pk-yrityksen riskienhallinta 2000-2009. Mitä riskienhallinta on. Viitattu 20.1.2011. <http://www.pk-rh.fi/startti-riskienhallintaan/mita-riskienhallinta-on/>

PK-RH® Pk-yrityksen riskienhallinta 2000-2009. Riskienhallinta prosessin vaiheet. Viitattu 21.1.2011. <http://www.pk-rh.fi/startti-riskienhallintaan/mita-riskienhallinta-on/riskienhallintaprosessin-vaiheet>

Suomen kuljetusopas 2012. Toimituslausekkeet. Viitattu 14.4.2012. <http://www.kuljetusopas.com/kuljetus/toimituslausekkeet/>

Tapiola-Ryhmä 2012. Finnterms. Viitattu 14.4.2012. <http://www.tapiola.fi/NR/rdonlyres/0A67EDDC-400F-4392-9164-3EDA53CABB6C/0/FINNTERMS2001.pdf>

Kuviot

Kuvio 1: Riskienhallintaprosessi	17
--	----

Taulukot

Taulukko 1: Riskiarvon osoittama uhka yrityksen toiminnan jatkuvuudelle.....	13
--	----

Liite 1 Teemahaastattelun runko

Haastattelu turvallisuusinvestoinneista

Yritykseesi on tehty sähkökeskuksen lämpökuvaus (Ifin tekemänä / Ifin tukemana). Haluaisin sen pohjalta kysyä vakuutusyhtiön roolista turvallisuustyön.

Haastateltavien tausta: toimenkuva yrityksessä, työkokemus

Teema 1: Vakuutusyhtiön rooli turvallisuusinvestointien tukijana

Onko vakuutusyhtiösi (If tai joku muu) aiemmin tukenut yrityksesi tekemiä turvallisuusinvestointeja?

Oletko ottanut vakuutusten vertailussa huomioon vakuutusyhtiön tekemän turvallisuustyön tai panostuksen turvallisuuden tukemiseen?

Teema 2: Investointituen määrä

Jos olet parantamassa yrityksesi turvallisuutta, valitsisitko mieluummin kertaluontoisen ja vähän suuremman vakuutusmaksualennuksen (investointituki, 20 % yhden vuoden vakuutusmaksusta) vai pienemmän, mutta pitkäkestoisemman alennuksen (esim. 3 % vuosittain)?

Voiko vakuutusyhtiön antamalla alennuksella tai investointituella olla ratkaiseva merkitys turvallisuusinvestoinnin toteutumisessa?

(Jos vastaa kyllä): Paljonko vakuutusyhtiön tulisi tukea investointia (% hankintahinnasta), jotta sillä olisi ratkaiseva merkitys investointiin?

Kumpi tukee turvallisuusinvestointia paremmin, vakuutusmaksualennus vai omavastuun poistaminen vahinkotilanteessa?

Teema 3: Turvallisuusinvestointituen vaikutus yrityksen turvallisuuteen

Pidätkö tärkeämpänä, että vakuutusyhtiö tukee turvallisuusparannuksia taloudellisesti vai tarjoaa mahdollisimman kattavaa kumppaniverkostoa eri turvallisuuden osa-alueille?

Mahdollistaako Turvallisuusinvestointituki tai vakuutusmaksualennus yrityksenne kattavamman turvaamisen?

Lisäksi ryhmä 1

Mitä mieltä olette siitä, että If toteuttaa sähkökeskuksen lämpökuvauksen veloitusetta puolestanne verrattuna siihen, että toteuttaisitte kuvauksen itse ja saisitte vakuutusmaksusta kertaluontoisen alennuksen (investointituki)?

Lisäksi ryhmä 2

Mitä mieltä olette siitä että toteutatte sähkökeskuksen lämpökuvauksen itse ja saisitte vakuutusmaksusta kertaluontoisen alennuksen (investointituki), verrattuna siihen, että If toteuttaa sähkökeskuksen lämpökuvauksen veloitusetta puolestanne?